

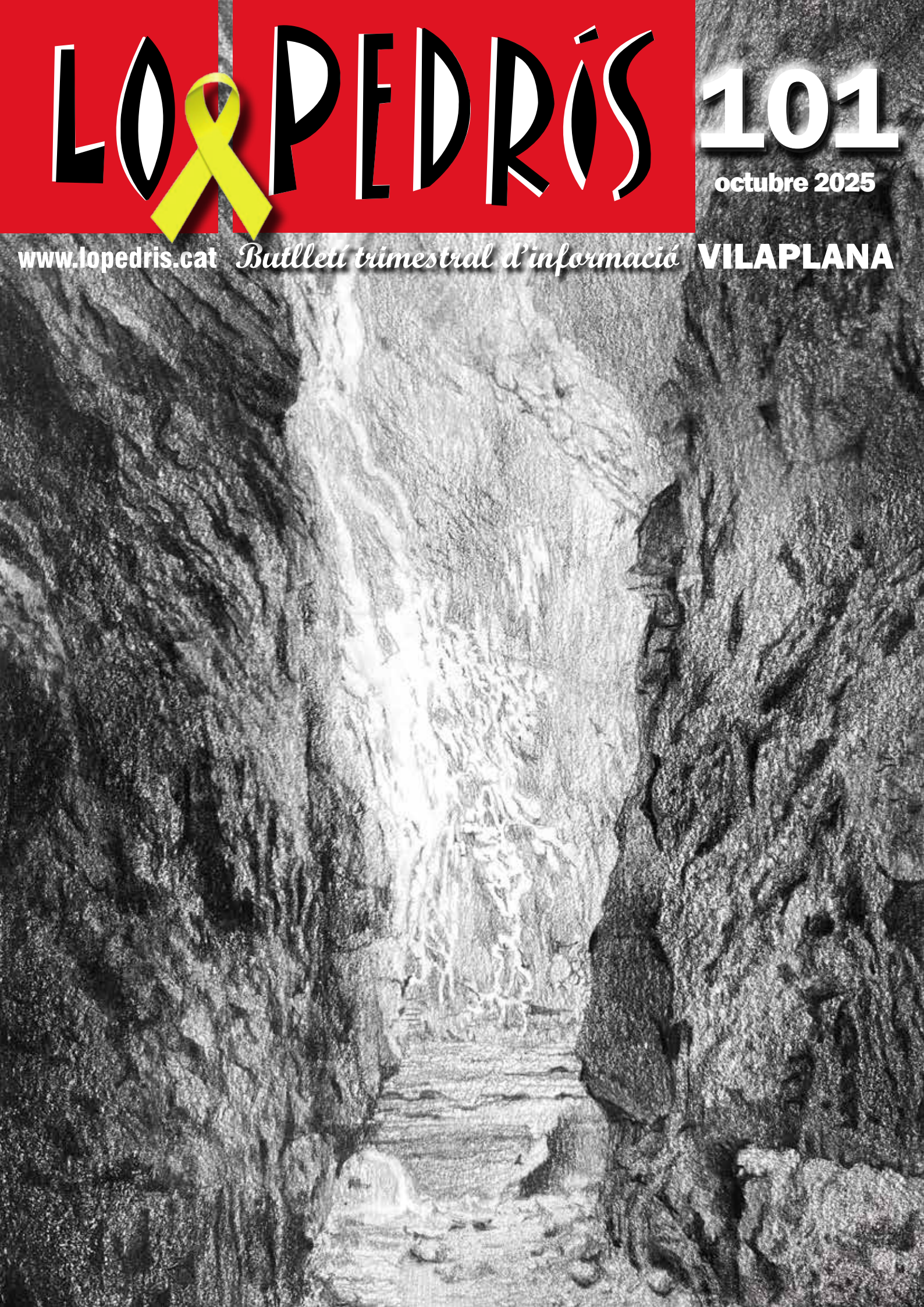
LOPEDRIS

101

octubre 2025

www.lopedris.cat Butlletí trimestral d'informació **VILAPLANA**

Edita: **Lo Pedrís**

Coordinació

Montse Ferré Mestre
Josep M. Garcia Abelló (Pitxi)
Josep Huguet Mendizabal
Hilari Juanpere Aixalà
Jordi Mariné Juanpere
Pep Mestre Anguera
Magda Montlleó Llauredó
Núria Pujals Cabré
Roser Queralts Mestre
Mei Salvat Salvat
Teresa Serra Ferré
Salvador Bota Mestre

Correcció

Antònia Farré Sanfeliu
Carme Maigí Canalda
Francesc Mariné Tost
Jordi Serra Ferré

Portada:

Joana Vilalta Blasi (*Iurimeil*)
Els avencs de La Febró

www.lopedris.cat

Imprimeix: **INDUGRAF OFFSET SA**

D.L. T-1553-2000

Tirada 500 exemplars / Preu: 4,00 €

Lo Pedrís és una publicació local que pretén dur la informació a tots els vilatans. Lo Pedrís no comparteix, necessàriament, totes les opinions que els col·laboradors manifesten en els seus articles.

Annex amb la revista:

LÀMINA
FOTOTECA
LO PEDRÍS
Núm. 75

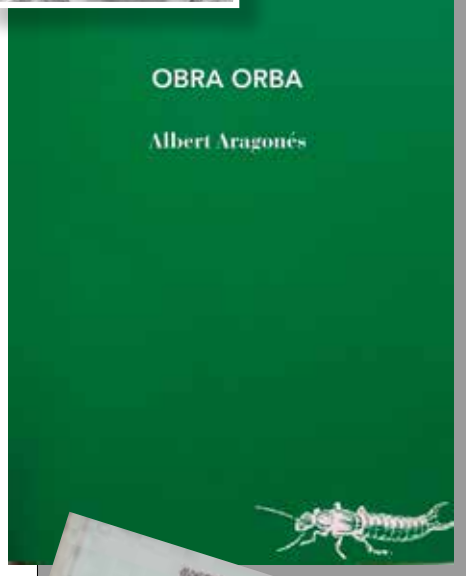
EDITORIAL

La Redacció

Lo Pedrís està de dol. Se'ns ha mort l'Albert. Ens ho escrivia el seu germà, el Josep: «sense esperar-ho, sense patir, tranquil com era ell.» Aquell dia, primer dimecres de setembre, ens vàiem pels carrers de Vilaplana, dolorits. Aquell dia i els següents. Els amics, la família, les veïnes del carrer de l'Era, les persones que l'havien conegut. Ens vàiem i ens abraçàvem. Desconsolats.

De seguida la premsa se'n va fer ressò. Albert Aragonès Salvat. Als 62 anys, filòleg, professor, poeta, amic. *Lo Pedrís* s'hi afegeix, tot dedicant-li aquest número.

L'Albert començava un article dient «*Més d'una vegada s'ha dit que el tortosí és el subdialecte més ben estudiat en els darrers trenta anys*», però mai va explicar quin paper hi havia jugat ell per tal que fos d'aquesta manera. Una mostra: Autor de *La llengua del Baix Ebre i del Montsià. Un model de llengua estàndard oral* (1995). Coautor de *Català per a periodistes de les Terres de l'Ebre* (2004). President i creador d'El Centre d'Estudis Lingüístics i Literaris de les Comarques Centrals (CES). Col·laborador a la *Paremiologia catalana comparada digital* (PCCD). Conferències, articles, col·laboracions en llibres. Organització de congressos i simposis. Està clar el seu paper; va ser essencial en el coneixement i reconeixement del tortosí.

Dedicà una gran part del temps de la seva vida a desenterrar i difondre poesia d'altres. Quina generositat més gran, quan ell escrivia tan bonic... Del nostre Oleguer Huguet, de qui estava preparant una antologia que tenia quasi llesta. En canvi, només va publicar un llibre de poesia, *Obra orba*, i ho fa fer tan recentment que no va poder presentar-lo a les terres de Vilaplana.

L'Albert ha col·laborat a la revista amb articles d'un nivell altíssim. Els seus escrits tenen la gràcia de qui sap ajuntar paraules com qui juga o practica un ofici molt ben après, i una exactitud extrema. Potser perquè la seva persona era també la confluència d'elements que semblen antagònics, que molt difícilment es donen junts. Tant de bo aquest número de *Lo Pedrís* ens els apropi, perquè l'Albert era, essencialment, singular, és a dir, únic.

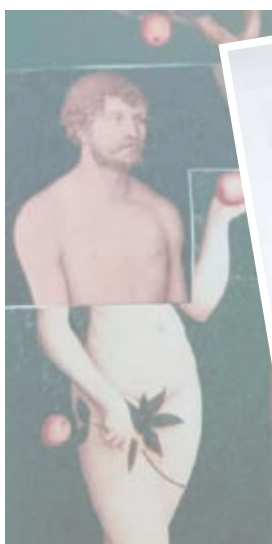
RECORD D'ALBERT ARAGONÉS

■ *Albert Roig*

Aquí estem tots junts per a acompanyar la Dolors i la família d'Albert: son germà Josep i sans germanes, Maria Pilar i Blanca, ses nebodes Laura, Núria, Begonya, Cristina, Maria, Joana i sons nebots Josep i Albert, sa cunyada Carme i sons cunyats Xavier i Javier. També les germanes de Dolors, Loreto i Cinta Rosa, i ses filles, que són també les nebodes d'Albert, Carla i Gina, i els seus hòmens, Josep i Raül, que també són sons cunyats. Tots ells vos donen les gràcies per ser aquí i per totes les paraules de condol, d'amor i de dol, que els hau escrit quan estaven a Fes vetllant el cos d'Albert.

No mos ho esperàvem. Ara ells dos, Dolors i Albert, eren tan feliços a Vilaplana amb sons germans. Albert estava tan feliç d'haver tornat a Fes amb la Dolors. Van ser lliures i feliços a Fes, al seu riad, i al desert, on se van fer una casa d'anar sempre descalços, i mos hi van convidar caminar descalços i ser feliços al seu costat. Perquè ells dos tenen la seua família i l'altra família que érem los seus amics. Albert va ser feliç a Xàtiva amb l'Àngels, que canta tan bé, i amb la Montserrat, sempre viatjant amb elles i tornant al Fangar, a la Caramella, a Vall Cervera, a la font del Mascar, als Estrets, al Parrissal amb el Toni, amb l'Andreu, amb el Xavier i la Cristina, amb mi, al maset dels Còdols, on vam fer tantes festes, i vam fundar Lo Parnasso tortosí, cèlebre i alegre, amb mon germà Josep Ramon, l'Andreu, l'Enric i el Lluís. Ell era el nostre poeta-artista i el nostre lin-

Albert Aragonés

güista. Albert era un home de donar i de callar. Era molt generós. Sempre acudia amb un regal, eren detalls bonics i delicats, singulars, tant que no tenien preu. De vegades era un poema. Art fet amb materials pobres que retallava i refeia per a ell i per a la Dolors i per als amics. Poemes que mos ensenyaven a viure i a somriure i a ensomiar. Al final, gràcies a la insistència de l'editor Marc Romeira, va publicar la seua Obra orba. Mireu esta imatge. És una dansa, tendra. Dos caps girats, bescanviats, i els culs, lo cul de la dreta, un cul de dona, hel·lènic, i el cul que hi falta. És una inversió i és una el·lipsi. El centre de la imatge és també una X: dos braços abraçats. L'estructura rítmica de la imatge és àgil, mòbil, hàbil. Ella i ell, ell o ella, són u. La imatge original és estàtica i sense encís. A n'este cul hi ha una taca: és una escopinyada del dia que la van penjar i exposar a Tortosa a Taula de Fotografia. Tortosa és així. Té el bisbe i els canonges, les monges, i l'àguila franquista. Albert va dir: "Has vist què han fet?". Reia. El veig encara, com si fos anit. Ja hai dit érem molt feliços. Mireu esta altra imatge, el recordatori on diu el dia i el lloc de la mort d'Albert Aragonés: Fes, 3 de setembre de 2025.

Mirem esta foto: És un noi molt magre. La cara xuclada. Les celles fortes i boniques. Lo coll de la camisa desma-

IN MEMORIAM ALBERT ARAGONÉS SALVAT

negat: mig a dins i mig a fora del jersé. Aquí està despullat de les ulleres. I del seu somriure, que era el somriure d'Antonio Machado: sorneguer i bo. I del color dels seus ulls: blaus. I de la seua veu: de bellut, sensual, greu. La foto mos ensenya un Albert íntim, nuet, una mica vanitós, com ho són tots los jóvens, i molt bonic. Era molt guapo. Jep li va fer esta foto quan vivien junts a Barcelona. Vivien amb man germana Cinta. Albert estudiava gràcies a sons germans, sobretot gràcies a son germà gran, Josep, que treballava de pagès al tros de Mianes. Son pare los havia deixat quan eren massa jóvens. Albert estudiava i quan podia ajudava a son germà i, quan tornava, mos oferia préssecs i taronges del tros i avellanes de Vilaplana. Estimava molt la terra, la pedra seca, les paraules, les coneixia millor que ningú.

A n'esta foto: tenia 20 anys. Era un noi somiador. Albert vivia i no vivia en este món. Vivia al Cel de Venus. Com los àngels. Tenia ales. Les seues ales eren el desig i la Gràcia. La Gràcia és l'esgraó espiritual que està més amunt de la imaginació. El desig és l'esgraó de més amunt del cor: està aquí al cervell i a la pell. I el cor, l'amor, és aquí: un graó més avall del melic. Com mos ho ha ensenyat Albert.

Aquí Albert mira la càmera. De perfil, la cara d'Albert és la de Samuel Beckett: era mig ocell i mig àngel, ja ho hai dit. Quan Beckett va guanyar el premi Nobel, vos ho podeu imaginar, els periodistes lo volien entrevistar. Volien un titular impactant. Beckett ha dit això. Beckett ha dit allò. Ell los convoca a casa seua, hi acudeixen, i no els diu res, cap paraula. Hi ha un vídeo que documenta aquesta acció de Beckett. Lo silenci de Beckett és lo silenci d'Albert. Albert, com tots los poetes, no ho deia tot. Només a la Dolors l'hi deia tot. Recordo que va decidir passar una setmana al Coll de l'Alba, sense telèfon i sense llum, tot sol, al maset de Jep i Cinta. Quan va tornar havia fet una llibreta meravellosa plena de dibuixos de plantes flors, paraules. Dibuijava molt bé. Els seus quaderns de Fes també són magnífics. Allà estava més a tocar del cel.

Avui quan se face fosc al cel brillarà l'Estrella Primera, Venus, i brillarà dins nostre. Venus és una estrella molt tímida i molt fidel i sincera i senzilla i bonica, una mica salvatge i molt sensual. Qui l'ha conegut no pot deixar d'estimar-la.

AL JARDÍ DE LES DELÍCIES

A Albert Aragonés

La mar: tremolor de les mamelles.

La font: aire trencat pel batre de les cuixes.

El prat: la mel.

El bosc: deliri de les dents i de les mosques verdes, la morta.

El cel: la Gràcia.

La pell: nua.

La carn: l'ungla.

I l'ungla estira fils i fils, cames fràgils, càlids pèls, s'erica, teixeix parets vegetals i sostres i aranyes de llums tènues i la gerra a l'espill amb el tall a la gola agonitzant, sagna, i espiguen a la carn els mals.

I la fruita en terra podrint-se.

— “Sap greu. Se poden aprofitar encara”, penses.

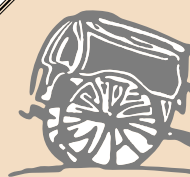
Poema publicat a *Obra orba* d'Albert Aragonés,
LaBreu Edicions, 2025.

Genís Torres Aymamí, S.L.

CONSTRUCCIONS I OBRES

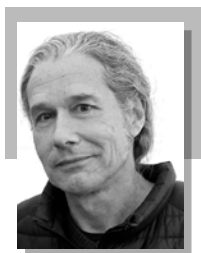
Carrer Major, 60
Tel. 977 81 51 29
43380 VILAPLANA

**La Tartrana
de Cal Munter**

Confort en Allotjament Rural

Àngel Guimerà, 9 - 43380 VILAPLANA
Mòbil 687 415 898 - www.latartrana.es

■ *Marc Romera*

EL VERD

Era el temps que vam tocar el sostre de la llibertat i de les llibertats en tots els sentits, finals dels anys vuitanta, abans que l'atemptat de les torres comencés a imposar la seguretat a la llibertat, quan tot es podia dir i es podia dir de qualsevol manera. A la Universitat, Andreu Subirats, poeta tortosí i vitalitat desfermada, ens obria les portes de les terres de l'Ebre, lo riu, lo Delta, los Ports, lo Parnasso Tortosí. Als afores de la ciutat ens acollia "La simpàtica", una casa on s'aplegaven, reunien, compartien un estol de joves creatius, dinàmics, diversos, lliures. Era l'esperit d'una comuna que acollia amb una festa feliç els visitants i els adoptava, que enamorava. Entre aquests éssers fascinants vaig conèixer un àngel. De bellesa gabrielferrateriana, de mirada calma, de to greu i pausat, amable, obert, de silenci discret, l'Albert ens era presentat com el poeta que no escriu, perquè la qualitat de poeta la duia a la mirada, i la mirada, o el mirar, treballa amb imatges, i la veu de l'Albert s'expressava en imatges. Amb els anys hi va haver caminades pels Ports, banys nus a la Caramella, quilòmetres de sorolls a les platges del Delta, dinars a Els Muntells, excursions a la runa de Mas de Bernis, trobades al pis d'estudiants de Barcelona, on vam preparar junts, amb l'Andreu, les oposicions que ens acabarien convertint a tots tres en professors. I ens vam acostumar a celebrar festivals, presentacions de llibres, recitals on l'Albert exposava, diapositivament, els seus ensemblatges, el resultat de treballar amb estisores, de deconstruir per reconstruir reintencionant antigues fotografies que de sobte adquirien sentits inesperats, carregats de la ironia sardònica i discreta, de l'erotisme deserotitzant que les convertia en poema. Va ser temps de *L'illa dels bous* i després de *L'orgull de ser pocs*, que ens van acarar per primer cop amb aquella manera nova de dir poesia, perquè els poemes de l'Albert no eren un simple calc del que havia fet Brossa, ni una variant del que feia Chema Madoz ni de cap dels referents que feien de la imatge text. Era una manera nova de dir.

Sempre que anàvem a Tortosa o Tortosa venia a casa o s'apropava, la presència de l'Albert il·lusionava la trobada, l'enriquia, la feia més confortable. I vam fer una col·lecció de

poesia. I en els fonaments d'aquesta col·lecció hi havia la nostra voluntat obstinada de convertir en llibres les obres d'aquests poetes que s'havien fet a la vora del riu, i ho vam anar aconseguint... La poesia d'Andreu Subirats, les versions d'Albert

Roig, els versos de Zoraida Burgos, Josep Ramon Roig, Ricard Martínez Pinyol... i la insistència, durant quasi vint anys, per convertir els ensemblatges de l'Albert en llibre. En parlàvem cada cop que Tortosa i Barcelona es trobaven, l'any vinent ens hi posem, i l'altre, i l'altre, i espera un moment que el proper any em jubilo i m'hi podré dedicar, i nosaltres en parlàvem sempre, com d'un llibre que combinava la màgia del que podríem trobar en les seves pàgines amb la màgia d'aquest no acabar-se mai de concretar. Però el llibre es va fer. Es va convertir en meravella. Necessitàvem un color per la portada, i li vam dir a l'Albert. El verd. Algú que treballa amb la imatge és normal que tingués aquesta clarividència cromàtica entortolligada amb la paraula, perquè les imatges d'Albert es llegeixen com paraules. El verd, va dir l'Albert, és

clar. Necessitàvem un bitxo per la portada. Les tisoletes, va dir l'Albert, que les tisoletes són el meu llapis, la meua ploma. I quan ja ho teníem, després de tants anys de desitjar-ho, quan n'estàvem gaudint, quan ens n'alegràvem i ho celebràvem, se'n va anar a aquest Marroc que també formava part de la seva generositat, i de la de Dolors, i ens va deixar amb el llibre i el record. Un llibre que ressona encara, sense paraules, i un record que floreix, que emociona, que trenca, que enrabia.

Setembre de 2025

L'Albert en la presentació d'Obra Orba del Festival de poesia UN – I – VERS, al juliol, a Benifallet.

Foto: Francesc Nadal

Albert Aragonés i la discreció de la saviesa

■ *Miquel Àngel Pradilla Cardona*

Escric aquestes ratlles encara amb llàgrimes a ulls. El traspàs d'Albert em va provocar una consternació extrema. Per inesperat -jo no tenia coneixement de la malaltia que se l'ha emportat-, injust i precipitat. Als seixanta-dos anys, jubilat recentment, Albert tenia molts de projectes al cap. De fet, sempre els havia tingut i majoritàriament els havia portat a terme, amb una capacitat de treball extraordinària i el rigor d'un intel·lectual de formació molt sòlida.

Com s'ha anat explicant en els diferents articles que s'han ocupat de perfilar el seu treball, ens trobem davant d'una persona amb interessos polièdrics, però amb un denominador comú, la llengua, la seua estimada llengua catalana. La va ensenyar amb cura i determinació en la seua llarga vida laboral a l'ensenyament secundari. Ho va fer en instituts diversos, especialment en una llarga etapa tortosina on va freqüentar les aules de l'Institut de l'Ebre i el Cristòfol Despuig. En l'àmbit docent també va fer classes als periodistes de les Terres de l'Ebre, on va destacar en la reflexió sobre el model formal a seguir des del territori, sobretot en la comunicació oral. *La llengua del Baix Ebre i del Montsià* (1995) i *Català per a periodistes de les Terres de l'Ebre* (2004), aquest darrer de bracet de Montserrat Ingla i Jordi Duran, han esdevingut dues obres de referència.

En la reflexió sobre la varietat estàndard de la llengua és on Albert i jo hem compartit conferències, taules rodones, jornades, congressos, en definitiva, projectes col·lectius diversos que van anar teixint un espai emocional de complicitat sincera. Qui us parla també té una opinió prou fonamentada sobre el tema en qüestió. Un tema, tot s'ha

de dir, amb arestes difícils d'evitar atès que allò que es dirimeix són les renúncies identitàries que han d'abordar els parlants -en el cas que ens ocupa, tortosins- quan s'han d'expressar en un registre públic, més enllà de la col·loquialitat on la varietat geogràfica senyoreja sense restriccions. El tema no és fàcil i cal tractar-lo amb molta cura. Albert ho va fer i els nostres paladars es van trobar en una proposta ponderada, que partia d'una distinció clara entra l'oralitat i l'escripturalitat. Malauradament, avui al gros dels periodistes la reflexió en qüestió els ve gran, ja que parteixen d'un domini de l'eina comunicativa molt deficitari.

A més de l'ensenyament i l'estudi de la varietat geogràfica tortosina, Albert va fressar d'altres espais, com el de la divulgació del folklore de l'Ebre o la creació literària. *Obra orba* (2025), el seu recull de poesia visual m'ha sorprès molt gratament.

Recentment, hi ha hagut un parell d'episodis que ens van aproximar. Un a la mateixa Vilaplana a propòsit de la presentació —entranyable i concorregudíssima— d'una obra en l'autoria de la qual havia participat la seua cunyada, Carme Maigí. Em refereixo al llibre *Portes de la memòria* (Onada Edicions). En acabar l'acte vam sopar amb la família Aragonés a Ca la Peirona, un dels temples gastronòmics del Baix Camp. El recordo especialment loquaç, sens dubte una apreciació a tenir en compte, ja que Albert solia instal·lar-se en una discreció singular. A la Neus i a mi ens va agradar conèixer els seus orígens familiars. Uns orígens que Albert i Josep, el seu germà, lluien amb satisfacció.

L'altre episodi està vinculat al primer, ja que va ser precisament en aquest sopar agradabilíssim que Albert em va

proposar un projecte a realitzar conjuntament. Sabia que m'agradaria i la meua resposta, òbviament, va ser afirmativa. El que plantejava era editar l'obra completa del nostre estimat i admirat Joan Beltran i Caballer, traspasat feia uns anys. Beltran ha estat una de les persones clau a l'hora d'elaborar una reflexió solvent sobre la modelització formal del tortosí de banda i banda de la frontera administrativa catalanovelenciana. Es tractava d'un treball de replega d'un conjunt d'aportacions esparses -i, de vegades, poc conegudes- publicades ara ací ara allà. Unes aportacions que mereixien ser aplegades i comentades en un volum generós. He de dir que Albert es va ocupar, amb una diligència fora del que és habitual, de fer una replega exhaustiva. Em va passar els materials abans d'encetar les vacances d'estiu. El treball, era a les meues mans per tal que jo m'ocupés d'orientar-ne la interpretació global a partir d'una esporgada de continguts. Mentre feia aquesta feina em va arribar la notícia luctuosa del seu traspàs.

Albert, amic, m'has donat l'oportunitat -una oportunitat que m'hauria agradat que no s'hagués donat mai- de bastir un reconeixement profund a les dues persones ebrenques que més valoro en l'àmbit lingüístic. El llibre el tindrem a punt el tombant d'any. I en farem festa, com tu hauries volgut. Perquè si el traspàs ha estat una tragèdia, el record ha de ser una celebració.

■ ■

Albert Aragonés Salvat, orbs de tu

■ *Àngela Buj Alfara*
Vicepresidenta del CEL

*Conservar l'equilibri,
la mesura és de lo més difícil.*

«Dues notes més»

La Veu de Catalunya, 16-X-1913

Joaquim Torres-Garcia

Albert, amic, torsimany de paraules, d'imàtgens, d'art... Avui, 3 de setembre, ans del cataclisme de la teua mort, he pensat en tu amb molta il·lusió perquè he tengut a les mans la publicació de la tesi *Els parlars del Montsià. Estudi geolingüístic* i en los exemplars que et portaria i que et demanaria de fer-ne la presentació, a Tortosa, a la capital del tortosí. Estudiar-lo, parlar-ne, completar la nostra llengua, la catalana, ha segut una faena incansable que des de totes les tribunes en què has estat has dignificat: mitjans de comunicació, ensenyança, tertúlies, trobades, congressos, articles, llibres. Un investigador nat que, jo diria, has fet escola.

T'havia de demanar esta presentació perquè el primer estudi *El Vocabulari català de Tortosa*, de Francesc Mestre i Noé. Una anàlisi lexicogràfica me'l vas presentar tu. I en acabat me vas escriure una carta manuscrita, que conservo,

amb les indicacions de tot allò que calia millorar. Entusiasmada, quan vaig llegir la tesi, de seguida em vas felicitar i et vas interessar pels mapes que il·lustraven este parlar, per això avui, en rebre l'obra he pensat en tu. I volant cap a on tu ets, te dic, Albert, que el teu nom apareix a la pàgina 100 i a la 101, junt a Blai, per a exemplificar l'ús de l'article en antropònims masculins, a la comarca del Montsià. Te'n recordes, Albert, que un dia vam fer una reunió del CEL, amb Carles, la Tere, la Pili al carrer Sant Blai, de Tortosa?

La carta sobre Mestre i Noé, a qui tu coneixies bé, —i el seu oncle Jaume Tió Noé, Ramon Vergés Paulí, Joan Moreira Ramos, i tants d'altres noms que mos vas fer accessibles— no va ser l'única.

Com alguns que estan tocats per la tramuntana, altres estem tocats pel vent de dalt i tenim lo cuquet de les paraules, d'aquelles «Paraules al vent» que diu M. Martí i Pol: «Ens nodrim de paraules / i, algunes vegades, habitem en elles, / així en els mots elementals de la infantesa, / o en les acurades oracions / dedicades a lloar l'eterna bellesa femenina, / o, encara, en les darreres frases / del discurs de la vida.»

Te vaig escriure una carta, a mà, i et proposava de crear una associació sobre la nostra llengua, que pogués di-

fondre estudis sobre la nostra zona de dalt i baix del Sénia. No sabia què em diries, però jo tenia un rampell que em xiuxiuejava que sí. I, efectivament, la teua determinació va ser absoluta.

Mos vam trobar en una cuina —en aquell moment no vam pensar en *La* (famosa) *cuina de l'escriptura*, de Cassany, era la cuina tortosina dels filòlegs— d'un pis d'una plaça emblemàtica de Tortosa, tres filòlogues i un filòleg per a fer la primera acta del CEL (Centre d'Estudis Lingüístics i Literaris de les comarques centrals dels Països Catalans: Montsià, Baix Ebre, Ribera d'Ebre, Terra Alta, Matarranya, Ports, Alt Maestrat i Baix Maestrat), posteriorment vam augmentar el pes de filòlegs amb una altra incorporació i es podria dir que també vam tindre simpatitzants. La seu del centre d'estudis vam decidir que fos a Alcanar i, així, formem part més propet del Sénia, d'un barri emblemàtic de la població, Lo Rocall, a on tenim la seu. Però la presència del CEL no s'acaba aquí, en l'entorn canareu. A la biblioteca pública Trinitari Fabregat, hi ha el fons del CEL, «La Palometa», que vam batejar així, amb conveni amb l'Ajuntament, per a fer que volessen més palometes pel nostre cel. De la gestió de l'entitat, mos atabalava molt la part burocràtica i ja ni me'n recordo si vam arribar a cobrar cap quota simbòlica. Del que sí que me'n recordo és d'una persona erudita,

BENZINERA*AUTORENTAT

CARBURANTS VILAPLANA

DISTRIBUCIÓ A DOMICILI DE GASOILS

Comandes: 977 328 417

Tot tipus d'articles pel seu vehicle - Obert 24 h

com poques, d'Ulldecona, que repetia «Xeics, cobreu una quota, xeics, per això que feu!».

Frisàvem per la publicació i vam emprendre les *beCEroLes lletres de llengua i literatura*, i hi vam representar sempre les comarques del tortosí, isoglossa amunt isoglossa avall, perquè el que teníem clar, tots los membres del CEL, era que sense la vida, la projecció del nuc del tortosí tot se n'aniria en orri. Vaig portar la direcció dels primers números i cansats de pidolar subvencions per a tirar-ho avant, vam repartir el relleu i tu te'n vas fer càrrec i vam decidir fer la revista digital, per a no patir, perquè allò era un patir!, de no tindre prou recursos per a la publicació. Quina poca consideració que mereix la cultura, quin abandonament!

La faenada ingent que vas fer a la pàgina del CEL és d'una qualitat i referent absoluts per als estudis i estudiosos del i sobre el tortosí. I ho vas fer tu totsolet, Albert, una faena de formigueta feta per un gegant <https://usuaris.tinet.cat/locel/>. També, compromesos amb tota la catalanitat, al 2005 nos vam embrancar, amb la complicitat del Departament d'Ensenyament, en l'única jornada que es va fer sobre els deu anys del *Diccionari de la llengua catalana*, de l'Institut d'Estudis Catalans.

De l'últim contingut que havíem parlat de les *beCEroLes* era de fer un monogràfic de les tesis de dialectologia del tortosí. Ho vas proposar tu, Albert, i ho farem.

Te'n recordes? També mô'n riem del nom tan llarg que teníem, però era el que volíem dir, i quantes vegades vam fer broma, Albert, quan en un congrés tu, amb aquella timidesa dels teus ulls, te disculpaves per ser el «president del CEL». I és que l'equilibri en les teues opinions, sempre la mesura exacta de les teues paraules, del teu estar, del teu comboi per a tothom que et demanava consell, que t'oferia arromangar-te sempre, sempre, hi va ser present. Vas acompanyar Joan S. Beltran Cavaller, filòleg indispensable, junt al tàndem que formava amb Josep Panisello, i altres, per a l'estudi d'este rovellet de l'ou que és lo nostre parlar. I, capgirant lo tòpic que diu que ningú és imprescindible, jo crec que sí, Albert, crec que tu eres imprescindible. Ja podies remenar literatura, periodisme, bolets, pastorets, fotografies..., que la teua manera de fer encomanava una saviesa i humilitat, com n'hi ha pocs que saben fer.

L'última trobada, dèsset de juliol a Amposta, a la llibreria Guaix, vas ser aquell xic alt, agradable, savi que va capbussar-se en un vespreig artístic, en què vas repassar la trajectòria de la teua obra compartida, que vas parlar amb goig del nostre *lo* nostrat i vam seguir amb tu aquell recorregut per la teua vida creativa, amb lo teu llibre *Obra orba*.

Albert, no tinc prou espai per a dir tot allò compartit, però tinc tot lo temps del món per a recordar-te.

■ ■

“Llicència per a matar”

Les aportacions de l'Albert Aragonès en la difusió del català de l'Ebre en la cançó i els mitjans de comunicació.

■ *Arturo Gaya*
Periodista i músic

L'any 1996, Quico el Célio, el Noi i el Mut de Ferreries anàvem a editar el nostre segon disc, 'Si no fos', amb una portada per a natros inoblidable en la que Ricard Martínez creava les quatre cadires, símbol de la conversa i que acabarien convertint-se en l'emblema del grup. Després de quatre anys al 4L —tal com sempre ens hem referit a la nostra trajectòria artística— començàvem a assumir molt seriosament la responsabilitat que com a trobadors teníem en la difusió i defensa de la nostra llengua i els trets diferencials de la nostra manera de parlar el català. Alguns jòvens universitaris ja ens havien dit que gràcies a les nostres cançons s'estaven desacomplexant i quan anaven a Barcelona parlaven sense vergonya com als seus pobles d'origen.

Per transmetre la nostra música, no vam dubtar en cap moment que els nostres personatges havien de parlar tortosí, no només per costumisme sinó per normalitzar la presència de la nostra manera de parlar el català. Érem conscients que a partir d'aquell segon disc ens miraria molta gent i volíem fer-ho bé. Ens faltava un model, un referent, un mestre que ens ajudés a caminar segurs en aquell compromís que de tan bona gana ens havíem imposat. Podíem dir *lo* i *los* en comptes de *el* i *els*? *Este* i *esta* per *aquest* i *aquesta*? Com hauríem de transcriure aquell *Vaiga, Cinteta, no em mires* en els crèdits de la carpeta del disc?...

Albert Aragonès ens va ajudar a fer una edició impecable. Personalment, vaig aprendre les diferències a tindre en compte en los models escrits i en los models parlats, i molt especialment a distingir entre els registres. Va ser parlant precisament del nostre registre de cançó popular quan l'Albert em va dir una frase que no oblidaré. Amb lo seu inimitable

IN MEMORIAM ALBERT ARAGONÉS SALVAT

somriure seriós, tot evocant l'eslògan de l'agent 007, va afegir: "No us preocupeu que, en temes de llengua, vatos teniu llicència per a matar".

I així va ser com vam deixar transcrits per sempre paraules com les que Joan Moreira va recollir en lo seu llibre 'Del Folklore Tortosí' (1934), o les que a partir d'aquell moment aniríem aprenent o recreant. I és que, què seria de natros si avui no poguéssim explicar a les noves generacions que els 'matriculeros' eren los antics recaptadors d'impostos?

Albert Aragonés Salvat

*Mare de Déu de la Cinta,
Lliure-mos dels aiguats fiersos,
De pedregades, barrancs,
De llops i matriculeros.*

Des del 1977 he anat convivint amb los dos meus oficis de músic i periodista. La gent de la meua generació hem hagut de compatibilitzar la defensa de la nació catalana amb la de la identitat ebrenc. Ha sigut lo treball de construir una identitat des dels territoris; dit d'una altra manera, com es pot fer país des del sud.

A finals del 1985, la cooperativa La Finestra vam adquirir l'editorial del setmanari Ebre Informes al seu fundador Josep Bayerri pel lloguer simbòlic d'una pesseta a l'any. Per aportar aire nou a un mitjà aleshores conegut per posar el periodisme al servei de la llibertat i els nous temps democràtics, vam introduir la defensa de la nostra variant dialectal. La primera acció va ser un petit gran article, sobre temes lingüístics i que es deia 'Lo Tortosí'. Estava signat per Honest i Serious, que eren pseudònims de dos amics entranyables i que avui són ben reconeguts en l'àmbit de les lletres com Toni Cardona i Andreu Subirats 'Sito'. 'Lo Tortosí' ho va començar tot i és probablement el primer referent publicat amb intenció, consciència i coneixement de causa sobre com escriure i parlar lo nostre català. L'any següent (1986) va aparèixer *L'estàndard occidental. Una proposta sobre l'estàndard català a les terres*

del darrer tram de l'Ebre, de Joan Beltran. Va ser un referent, tot i que el mateix autor ens animava a anar més enllà, conscient que es quedava curt per a les nostres expectatives. Vam avançar amb l'ajuda de persones que també reivindicaven formació per poder portar a terme una bona correcció, ja que sovint les normes anaven variant en funció de la persona que n'estava al seu càrrec o del discerniment de cada periodista. Va ser altre cop l'Albert Aragonés qui va posar al servei dels professionals de la comunicació una eina absolutament necessària, amb criteris clars, oberts i solucions normatives per a totes les opcions del nostre subdia-

lecte. Lo llibre es va publicar el 1995 i és encara avui un referent a l'abast de tota aquella persona interessada: *La llengua del Baix Ebre i del Montsià. Un model de llengua estàndard oral*.

A partir d'esta aportació, qui vol sap trobar les fonts per poder-hi beure. Des del 2001, el setmanari l'Ebre adopta com a llengua escrita un correcte català occidental; lo mateix any que un corresponsal de TV3 al territori, Víctor Sorribes, comença a aparèixer diàriament, parlant català de l'Ebre, marcant un abans i un després en el seu ús als mitjans de comunicació. Avui tenim molts més exemples com Gessamí Caramés. (Cuines. Meleta de romer), Fàtima Llambrich (Informatius BCN) i Miriam Gavalda (Delegació TV3 Tarragona). L'efecte de tot plegat no ha estat només en l'àmbit intern del territori català. L'existència i la presència normalitzada de la parla de les Terres de l'Ebre és segurament un dels puntals més clars per explicar que el català, el valencià o el mallorquí són formes diferents de parlar una mateixa llengua. Segueixo viatjant en tren i trobant estudiants, encara més joves, que em continuen dient que gràcies a les nostres cançons, quan van a estudiar a fora, conserven lo parlar ebrenc i n'estan ben orgullosos de fer-ho. És una de les coses més boniques que m'he pogut sentir en 48 anys d'ofici i mai em cansaré de donar les gràcies a l'Albert Aragonés.

■ ■

LET'S GO

BAR CASAL

**Esmorzar
Dinars
Sopars**

☎ 877 266 691 📞 607 938 797 📷 lets_go_vilaplana_

Carrer del Casal, 3 43380 VILAPLANA (Baix Camp)

ME CAGO EN L'ORBA

■ *Andreu Subirats*

Ami se'm fa molt difícil haver de parlar d'Albert en passat. D'uns anys cap aquí hem vist com se n'anaven bons amics, estimats amics. Eren amics comuns, dols que compartíem, perquè com diu el Dant *Nessun maggior dolore que ricordarsi del tempo felice nella la miseria*. El temps de la misèria ja és aquí, mos ronda, mos acarícia, mos toca, mos festeja com una nòvia perversa a qui només li interessa la nostra felicitat passada, la vella delmera s'ha fet la nostra amant més apassionada i exigent. Fins i tot el dol comú mos dixa tot sols i perduts enmig del no-res. I jo em quedo mut, me quedo mut i em quedo orb, perquè el desconsol més gran no té consol i no hi ha metgia per a n'este verí. Tots som orbs en l'abans i el després. Sí que hi ha record, el maleït record que només és record, el record que també és orb, però que el podem sentir. I sento que l'any 91, vaig anar a viure a un pis de separats/fadrins al barri de les Corts de Barcelona. Aquell curs, els anys els comptem per cursos, jo començava a donar classes, Albert ja portava uns quants cursos fent-ho. La vida mos va dur a compartir aquell pis, destartalat i anodí, on també hi era Ferran Torres. Jo havia agafat l'habitació de Sepe, Josep Martínez, un altre amic que mos va dixer, ja fa anys, inesperadament i dolguda. Aquell cap d'any entre el 91 i el 92, el vaig passar amb Albert i Dolós —feia poc que sortien— a Aguamarga, al cap de Gata. També hi eren Montse,

Àngels, Albert Hernández, Selu (més dol compartit), i els d'Hamburg: Peter i André amb l'Hanna, qui també és ara un record orb. Recordo sentir uns dies lluminosos vora la mar i una febrada col·lectiva que mos va fer passar a quasi tots la nit de cap d'any al llit. Durant aquell viatge, Selu, me va dir unes coses sobre la vida que mai més no he pogut oblidar. Eren coses bones. I Albert i Dolós al cap d'uns cursos, se van casar, i jo vaig recitar unes traduccions molt boniques de poetes àrabs antics al seu convit. Després del pis de Felipe de Paz, el de les Corts, Albert i jo encara vam coincidir dos cursos/anys més a un altre pis. Una altra vegada la vida mos hi havia portat. L'estiu del 92, aquell estiu de les Olimpíades, jo el vaig anar a passar a la granja de conills que Onofre i Biorxo tenien entre Arenys de Lledó i Horta de sant Joan. Albert va pujar alguns dies a vore-mos, i allí vam conèixer Cora Egger. El curs següent Albert tenia plaça a Barcelona i Cora li va oferir una habitació al seu pis del carrer Sant Pere de Dalt, al barri de la Rivera, a Barcelona. Jo en principi m'havia de quedar a Tortosa, però a mitjan octubre em van donar una substitució, que es va convertir en un interinatge per a tot el curs, a Vilanova i la Geltrú. Llavors Cora em va dir que a casa seua hi havia una habitació lliure, i me'n vaig anar cap allí. Marc Egger, el pare de Cora, pintor i col·leccionista d'art, vivia entre Nova York i Sitges, i de tant en tant es quedava al pis de Barcelona. Entre setmana, també venia, a dormir alguns dies, l'Albert Hernández, que llavors feia classes a l'Autònoma. De vegades, a la taula de la cuina, Albert tenia una estesa de postals antigues i anava retallant, i retocant, superposant i manipulant imatges. Un dia, estava assegut a la seva vora, i li vaig dir: «posa un melic al cony d'esta dona de la postal», i així va sortir, «Lo món per un forat», per a mi una de les millors composicions d'Albert. Com xalàvem! Com mos estimàvem! Quina pena més gran.

■ ■

Mercedes-Benz
The best or nothing.

AUTOLICA

Concessionari Oficial Mercedes-Benz

Nacional 340, km 248, TARRAGONA. Tel.: 97 755 42 86. Pol. Ind. Estació de Mercaderies, Parcel·la 1, L'ALDEA. Tel.: 97 745 18 38.

Recasens i Mercadé 13, Pol. Agro-Reus, REUS. Tel.: 97 732 60 20.

■ info@autolicatarragona.es. www.tarragonaautolica.mercedes-benz.es

La mort secreta de les paraules

■ Isabel
Salvat Salvat

Aquest tomb «La mort secreta de les paraules» no té paraula. La secció s'ha quedat òrfena. S'havia habituat a la mirada de l'Albert Aragonés, i sense aquesta mirada no en sap, no sap paraules. No s'atreveix, no gosa.

Tocaria el castellanisme número catorze. Hi havia moltes opcions, un lector m'ha fet arribar una llibreta atapeïda de paraules precioses que amorosament ha anat recollint, imaginant que des de fa molt de temps, perquè la llibreta és mida foli, i la seva lletra petita aprofita tots els racons del paper. Però no es pot escriure d'una paraula si després l'Albert no s'ho mira i en fa les correccions.

No ha estat així des de l'inici de la secció; la primera paraula, *abarganat*, no va passar per l'Albert. Se'n feia menció i sabíem que a ell no li agradava ni figurar, ni els compliments. Només es comentava que l'estudi en el qual es basava la secció s'havia fet a partir d'una idea seva. Deia: «Sebastià Mariner [...] va publicar l'any 1953 un treball extraordinari de sistematització dels castellanismes lèxics utilitzats a Vilaplana. A partir del seu estudi, vaig intentar resseguir, l'any 2003, i per suggeriment de l'Albert Aragonés, què havia passat amb alguns dels castellanismes que ell havia recollit».

Per ser breu em vaig quedar curtíssima. Deixeu que ara m'esplai: L'Albert Aragonés havia impartit la conferència «Castellanismes i castellanades a Vilaplana». Devia ser l'any 1997 o 98, perquè el pare encara era viu i el recordo perfectament en una pregunta: «Vols dir que podem parlar com hem parlat sempre i l'estàndard és per entendre'ns entre tots?» També recordo que la Maria Anna Vernet va comentar que s'estava perdent el dir mare sense possessiu, que tothom deia la meua mare, el meu pare, quan sempre s'havia dit, a Vilaplana, la mare i el pare. Fa quasi 30 anys de la conferència i en tinc records molt vius, ja que l'Albert era (com dol el passat) molt bon orador i tot el que va dir ens va resultar sorprenent i interessantíssim. No havia pensat mai que el català estàndard fos només una varietat inventada de la llengua per a la comunicació entre tots els parlants, que no era el model lingüístic al qual havíem d'aspirar; vaja, que a Vilaplana parlàvem d'allò més bé, com a qualsevol racó de Catalunya.⁽¹⁾ A pesar dels castellanismes. I llavors va comentar l'obra del Sebastià Mariner i va deixar anar: «tant de bo algú n'analitzés la vigència». I aquest algú vaig ser jo. Estudiava Humanitats i l'anàlisi, proposada per l'Albert, va constituir el meu treball de fi de carrera.

Al 2003 vaig explicar els resultats del treball a la sala parroquial, i vaig dir que havia partit d'una idea de l'Albert. La ti-

eta Blanca, la mare, que era entre el públic, m'ho va agrair. Em va fer estrany, i em va fer pensar que potser al poble no fèiem cabal de les aportacions que ha fet l'Albert a la lingüística, de l'enormitat del seu coneixement. Espero que anés errada.

Tornant a la secció, la segona paraula va ser *encampar* i com que també feia menció a l'Albert com a impulsor del treball, no vaig demanar-li que la revisés. Tampoc les següents (*al·lego*, *siqueres*, *francesilla*, *arrojar*, *feo*, *sacatapós*), tot i que *arrojar* portava el fonema /j/ que va ser protagonista de *leja*, per la qual sí que vaig demanar opinió a l'Albert.

Ho vaig fer, com demanant-li permís per citar-lo, perquè en un peu de pàgina deia: «La diferenciació entre castellanisme i castellanada és idea de l'Albert Aragonés. [...] El terme castellanisme és, doncs, bastant ambigu. Seria millor fer cas a l'Albert i parlar de castellanades quan ens volem referir, com amb *leja*, a una paraula manllevada del castellà que la normativa vigent no considera apta per a l'ús estàndard.» Em va respondre de seguida recomanant-me llegir dos treballs del Joan Veny, ambdós sobre el fonema /x/. Al cap de pocs dies em va enviar el meu text corregit, junt amb un text de quasi mil paraules explicant-me el perquè de les correccions i molta bibliografia, incloent uns mapes lingüístics sobre el lleixiu/*leja* trets de l'Atles Lingüístic del Domini Català. Aclaparador. Generosíssim.⁽²⁾

Llavors vaig entendre per què no li havia passat els primers textos abans de publicar-los; no era per evitar-me o buscar-me feina, no. Era per vergonya. No em sento bé en fer aquesta secció havent-hi, al poble, filòlegs. I havent-n'hi un de la talla de l'Albert.

Els hi vaig fer arribar sempre a partir d'aquell dia, i ell sempre responia amablement, extensa i immediata, amb aportacions molt valuoses. I sense donar-se cap importància. Un mestre. Un savi. Respectuós. Perfeccionista. No me'n vaig poder estar d'agrar-li públicament l'ajuda a *alonso*, i també em va ajudar a *estragat*, no tan sols amb les correccions i lectures sinó també amb paraules d'ànim. «Està molt bé que facis aquesta secció». «Estic molt content de llegir-te en primícia».

Fins fa pocs dies hi havia un futur en el qual passava a l'Albert els articles d'aquesta secció, ell els millorava, i jo anava millorant també. Hi ha mirades que et fan créixer. Els seus suggeriments, correccions i propostes de lectura em feien ser millor, més acurada i segura.

Ja no podrà ser. Tots hi perdem. Moltíssim.

2.- Copio una de les notes que em va enviar l'Albert, per tal que veieu fins a quin extrem podia ser generós i acurat.

«Per a la transcripció del so i del fonema no es fa servir el mateix símbol. Sembla que el fonema és /x/ i el so [x] (sempre amb barres inclinades si es transcriu un fonema o claudàtors si es transcriu un so)».

https://es.wikipedia.org/wiki/Transcripci%C3%B3n_fon%C3%A9tica_del_espa%C3%B1ol_con_el_Alfbeto_Fon%C3%A9tico_Internacional#cite_note-j-14

Ara bé, també n'hi ha que donen el fonema /j/ i el so [x]: Ho deixo així. <https://www.rae.es/ortograf%C3%ADa-b%C3%A1sica-uso-de-las-letras/la-representaci%C3%B3n-gr%C3%A1fica-de-los-fonemas/la-representaci%C3%B3n-gr%C3%A1fica-de-las-consonantes?resaltar=fonema+%2Fj%2F#epg2012OB00006>

1.- Si algú vol saber o recordar què opinava l'Albert Aragonés sobre el català estàndard pot anar a <https://usuaris.tinet.cat/aragones/estandardiec.htm>

Moltes gràcies, Albert!

■ *Pep Mestre Anguera*

No sé on anirem quan això s'acabi... (de fet, podem convenir que no ho sap ningú...)

Lo que sí que sé és que lo bo no s'acabarà mai!

Hi ha olors, clavades permanentment a la memòria olfactiva, que ens poden fer viatjar a instants pregons de delit. Revivim pel·lícules que mai oblidem i en revisem àvidament cada seqüència, pel plaer que ens va produir la primera vegada que les vam veure. Tenim poesies gravades a la memòria com inscripcions que picapedrers han buidat de la roca freda. O aquell menjar que ens feia l'àvia: Aquells macarrons! Aquella escudella! Aquell menjablanc!...

Aquesta memòria no s'acaba mai!

També hi ha persones que no s'acaben mai...

Bé, fent honor a la realitat, les persones tenim per costum de morir-nos i acabar en no-res... Però jo m'estic referint al record de lo realment bo i de lo bo de les persones. Perquè hi ha records de persones que transcendeixen més enllà que els seus fets.

Jo he tingut el goig de compartir una petita estella de la fusta de l'Albert Aragonés, de manera tardana, però força intensa. Ha estat en el projecte de descoberta de l'Oleguer Huguet, l'home i la seva obra, que se'm va clavar. L'Albert va ser qui em va acabar subministrant quantitats ingents de material que em va animar a seguir amb el procés de coneixement i reconeixement del meu parent (cosí-germà del pare) al qual, jo, crec humilment que li devem un últim homenatge.

Perspicaç, l'Albert m'anava proporcionant, amb compagotes, les darreres descobertes que anava fent de la producció del Poeta... I jo, fidel al manament del seu cant de sirena, anava teixint a poc a poc la idea central del que volia fer.

Ara que ja no hi és el trobo a faltar, és com si el puntal que ho sostenia tot s'estigués desllorigant i les idees se m'escapessin, com aigua, entre les mans! Noto que em falta l'empenya del seu guiatge. Em sento orfe de la llum i del mestratge dels seus consells.

Però, tal com he dit a l'encapçalament, sé que hi ha alguna cosa més, de fet, sé que queda molt més del que em puc imaginar: Em queda lo bo de l'Albert, allò que no s'acabarà mai, allò que transcendeix. És el seu record! Aquella erudita capacitat inesgotable de treball, aquella energia infinita que li envejava tant, aquella creativitat, aquell enginy, aquella fantasia, aquell desig de conèixer i aprendre...

I m'aferro a aquesta nova realitat per acabar l'empresa del darrer homenatge a l'Oleguer i, al mateix temps, començar a ordir amb afany i il·lusió una nova trama, la d'un segon homenatge, el de l'Albert.

■ ■

Absència. L'olor de les paraules

■ *Josep M. Garcia*

ABSÈNCIA

(Una versió d'Abu Bakr al Tartuší)

*Tota la nit que els meus ulls van observant lo cel
intentant vore l'estrella que tu potser també mires.*

*Als viatgers que arriben los demano insistent
si algun d'ells ha sentit lo teu perfum.*

*De flat, m'acaro a tots los vents perquè
la seua flaire em podria portar una paraula teua.
Amunt i avall, miro entre la gentada per si de cas
la bellesa del teu rostre fos transportada.*

*Vagarós i errant, indecís i incert,
vaig buscant la cançó que em digue el nom estimat.*

Feria poc que l'Albert, la Dolos i la família havien anat a passar uns dies a Fes, al *Riad Tafilalet*. Hi passaven llargues temporades i per a l'Albert va ser un lloc d'aprenentatge i d'esbarjo que li atorgava una mirada oberta i humanista al món. És innegable que justament aquesta visió cosmopolita, a més de la seva prolífica i excel·lent obra filològica, el va portar a estudiar el conjunt de poetes que havien publicat per primera vegada i traduït al català directament de l'àrab el poema "Absència" d'Abu-Bakr at-Turtuixí (Tortosa 1059- Alexandria 1126). És l'absència de l'Albert que m'ha portat a recuperar avui, de totes les versions que ell mateix recull i comenta, la d'Andreu Subirats perquè expressa amb molta tendresa i claredat el dolor per la mort d'una persona estimada.

A les 7.28 del matí, del 3 de setembre, el WhatsApp de la Colla d'amigues i amics de Vilaplana es despertava amb un missatge del Josep Aragonés, el Pep Ros, que ens deixava glaçats:

"Hola amics. Mon germà Albert ens acaba de deixar. S'ha mort a Fes, sense esperar-ho, sense patir, tranquil com era ell".

Les mostres de condolença per la pèrdua de l'Albert, l'home tranquil, l'home del somriure tímid i entremaliat, el poeta de tarannà afable i discret, el docent proper i entusiasmada, el lingüista savi que sempre estava disposat a col·laborar... es van anant escampant a la xarxa com una gran llàntia d'oli entre tota la colla. Tothom, ja fos amb un silenci prudent o amb paraules de condol delicades, expressàvem com podíem

Nens al camp de futbol amb Pere Valentí Mora. L'Albert és el quart, per la dreta, de la fila de dalt.

la tristesa per la mort sobtada d'un bon amic.

Dels quatre germans Aragonés, dos eren naturals de Tortosa, la Blanca, la segona, i l'Albert, el petit, que va néixer l'estiu del 1963. La Pilar, la gran, i el Pep, el tercer, van néixer a Vilaplana. El pare, l'Albert de cal Mariner, i la mare, la Blanca de cal Ritu, van anar a viure a Tortosa i s'hi van quedar per sempre. Allí va créixer, va fer els primers amics, va cursar els primers estudis i després se'n va anar cap a Barcelona a la Facultat de Lletres en tren, com ell mateix detalla en *Memòria, no pas involuntària, agafada al vol, no pas taquigràficament*:

"El primer dia que vaig xafar la facultat vaig arribar en tren. Llavors, si no recordo malament, vaig baixar a l'estació de França i havia estat dues hores i tres quarts per arribar-hi des de Tortosa".

Quan va acabar la carrera i després de fer una mili molt curta i d'haver de fregar aquells interminables passadissos dels quaters amb Zotal, va treballar de professor a Barcelona. Després va tornar cap a casa i va poder exercir de professor a IES de l'Ebre, a l'Institut de Roquetes i a l'Institut Cristòfol Despuig, on la petjada de la seva docència encara perdura.

Vilaplana va ser per l'Albert un segon refugi, una segona llar. Solia pujar per la Festa Major d'octubre, per Setmana Santa i als estius. Em ve present veure'l al cine o al cafè de cal Ritu acompanyat dels seus cosins germans. Era curiós observar com només arribar al poble podia canviar ràpidament l'accent tortosí pel vilaplanenc, del Baix Camp. Potser d'aquest contrast d'accents i parlars li va començar a néixer la seva facilitat innata per copsar la mesura exacta de les paraules. Fa poc la Dolos i ell s'havien arreglat una caseta al carrer de l'Era, coneguda com a cal Ritu perquè era la casa pairal dels avis materns, el Jaumet Ritu i la Maria Farrera. Els havia quedat preciosa, amb una terrassa que té unes vistes espectaculars al turó de la Cervereta. Tot just en aquella caseta havia nascut el seu germà Josep. En aquest carreró estret i petit, que donava als horts de la vora del riu, hi solia jugar de petit amb la colla. Anar a veure com brillaven les cuques de llum enmig de la nit, fer casaments de juguesca entre parelles, empaitar-se i amagar-se a la parada de les nespreres de damunt les escoles... eren alguns

dels seus jocs preferits. Segons em recorda la Mei, l'Albert de jove m'ensenyava llibretes en les quals combinava paraules com si fossin mapes amb espècies incomputables de mots. No recordo haver-lo vist jugar mai a pilota, però sí que hi ha una fotografia de la Revista Barcelonista del juliol de 1974, on se'l veu al camp de futbol del bosc de l'Olla amb el Pere Valentí Mora i un munt de nens del poble. Precisament, aquesta relíquia, que conté una entrevista al Mora com a futur porter del Barça, me la va enviar l'Albert com a regal, ja que sabia que m'apassiona el futbol.

Sempre que se li va demanar, va col·laborar a la revista *Lo Pedris*, de forma altruista amb aquell somriure franc i alegre que li brollava dels ulls. Encara recordem la seva conferència l'any 2000 sobre *Els orígens dels noms dels bolets*, quina dissertació tan brillant! També va publicar alguns articles excel·lents sobre algun dels poemes del poeta de Vilaplana Oleguer Huguet, com per exemple, *Poema de Festa Major*, que podeu trobar a la revista número 37, publicada a l'octubre del 2009, o bé *La Mussara* del poeta Ramon Muntanyola, publicada al número 71. D'altra banda, fa temps que l'Albert i el Josep Mestre Anguera tenien entre mans donar a conèixer i valoritzar l'obra poètica d'Oleguer Huguet. Com es trobarà a faltar a *Lo Pedris* per aclarir-nos dubtes i fer-nos costat. Però sempre podrem consultar la seva extensa obra, de la qual hauríem de fer més bandera per mantenir més vius i vigorosos tots els parlars del català.

L'Albert és un exemple que la vida és cultura i que la cultura és fonamental a les nostres vides. Sense ell, ens hem quedat orfes d'un gran filòleg, d'un gran humanista, d'un savi discret i generós, d'un bon amic i d'una gran persona. Tant de bo, com canten els esperançadors versos d'Abu Bakr al Tartuší, els vents, ja siguin dels Ports o de la Mussara, puguin portar-nos l'olor de les seues-seves paraules que tant va conèixer i estimar.

Setembre-2025

MussaGats
vilaplana

■ Isabel
Salvat Salvat

Els quadravis dels gats de Mussagats

Quan érem petits, batejàvem cadells de gat. En el meu record som a ca la tieta Blanca (que abans havia estat cal Ritu), a les golfes. L'Albert els porta, mudats, en braços. Els gatets poden haver nascut allí mateix, a un caixó d'una calaixera o potser els hem trobat al riu, o a les darreres.

Teníem tot un tràfec amb els gats, els alimentàvem, protegíem i, és clar, batejàvem. I en sec, desapareixien. De petita, em vaig enamorar d'un gatet negre que corria pel lloc on el padrí Josep guardava les avellanes. Un dia ja no hi era i em van dir que s'havia escanyat entre dos sacs. M'ho vaig creure. M'esfereia pensar en el gatet, que era tot suavitat i lleugeresa, esclafat entre dos sacs.

Els nens tenen un deliri pels gats petits. A casa, la gata va parir quatre cadells a l'armari de l'Adrià, jo ja tenia aparaulada una tieta que els ofegaria a la banyera, però la gata va ser molt més llesta, va parir a l'únic lloc que li assegurava la pervivència dels petits. Sota l'empara d'un nen.

Quan diem, com jo del gatet negre, que ens hem enamorat dels nostres animals ni exagerem ni estem fent literatura. Segons la ciència, és tal qual. Això està més estudiat en gossos, es veu que quan un gos i l'amo es miren als ulls, ambdós estan secretant oxitocina, l'hormona que s'allibera quan una mare mira al nadó, o quan es miren dos que s'estimen. És una hormona que crea vincles i tranquil·litza.⁽¹⁾

Aquest vincle interespecies no s'ha trobat amb els gats, de fet, als gats no els agrada gaire que els miris directament als ulls. Fins i tot existeix un tipus de mirada especial per seduir el teu gat: imitar la lentíssima caiguda de parpelles que ell fa quan se sent a gust amb tu. L'article que ho demostra aconsella simultaniejar el teu parpelleig amb el seu, i publica vídeos que són com un diàleg preciós entre gats i humans.⁽²⁾

Això no vol dir que els amos dels gats no secretin oxitocina quan els passen els dits pels seus pèls suavisims. Les

respostes emocionals que els provoca el contacte amb els seus gats van mitjançades per aquesta hormona. I els efectes beneficiosos, també.

Precisament, sembla que el lligam amb els animals domèstics prové de la seva semblança amb nadons, que ens motiva un comportament de cura.^(3,4) I als gats no se'ls pot negar que són encaterinadors, com demostra que els seus vídeos constitueixen el 15% del contingut digital, amb 26.000 milions de reproduccions (data: 12 de maig del 2023). Només mirar-los fa que el nostre cervell segregui oxitocina, ja que les seves faccions ens recorden a un bebè humà.⁽⁵⁾

No és estrany que de petits ens agradin tant els gats. La domesticació els ha fet preciosíssims, suaus i amb un miol molt semblant a la veu humana. L'estrany és que algú pugui ser cruel amb ells, i no estic parlant de les "desaparicions" de gats de quan jo era petita, llavors el control de les colònies s'havia de fer, d'una manera o una altra. Per sort ara existeix una normativa que els protegeix, ara està prohibit sacrificar gatets i és obligatori esterilitzar-los. Ara existeix Mussagats i la convivència amb els gats del carrer està exempta de crueltat i plena d'oxitocina.

■ ■ ■

3.- L'esquema del nadó (Kindchenschema), tal com ho va proposar l'etòleg Konrad Lorenz, és un conjunt de trets físics infantils que es perceben com a adorables i motiven el comportament de cura en altres individus, cosa que proporciona la funció fonamental de millorar la supervivència de la descendència. La retenció de trets infantils en l'edat adulta (és a dir, la neotènia) es considera un subproducte del procés de domesticació, que pot haver operat al llarg de generacions de cria selectiva, conscient o inconscient, per aconseguir un comportament no agressiu cap als éssers humans.

4.- Borgi M, Cirulli F. Pet Face: Mechanisms Underlying Human-Animal Relationships. Front Psychol. 2016 Mar 8;7:298.

5.- lasexta.com/programas/equipo-investigacion/que-gatos-arrasan-internet-26000-millones-reproducciones_20230512645ea3bc21596b0001185161.html.

1.- Nagasawa M, et al. Social evolution. Oxytocin-gaze positive loop and the coevolution of human-dog bonds. Science. 2015 17;348(6232):333-6.

2.- Humphrey T, et al. The role of cat eye narrowing movements in cat-human communication. Sci Rep 2020. 10, 16503.

Maleïdes siguin les guerres

■ *Marià Arbonès*

M'esgarripen les imatges que veig cada dia del genocidi a Gaza. Voldria que no m'afectessin, però ho fan: m'an-goixen profundament. Igual que les d'Ucraïna, o les que veuria si els mitjans mostressin totes les altres guerres oblidades del món. Maleïdes siguin les guerres i els canalles que les originen!

Em dol constatar, també, que davant d'aquestes atrocitats no hi ha solucions ràpides ni efectives que facin possible la pau. Se'ns ha imposat un món absurd i mancat de sentit comú, on imperen la llei del més fort, el cinisme i una indife-rència creixent envers el patiment humà, que sembla haver-se normalitzat. És im-prescindible revertir aquesta situació. Vaig escoltar Víctor Jara (1932-1973) per primer cop de jove, a casa d'un veí, quan vivia a Reus, al carrer Closa de Freixa. Moltes tardes, després de l'escola, acompanyava en Francesc Pedrol, un mi-litant del PSUC amb problemes de visió, i

li llegia el diari. Ell m'ho agraïa posant-me gravacions de Lluís Llach, Raimon, Pablo Neruda o el mateix Víctor Jara al to-cadiscos mentre m'explicava detalls sobre aquests autors i l'època que ens tocava viure. Les estones a casa seva acaba-ven sovint escoltant plegats Ràdio Pirenaica —o, si més no, intentant-ho— amb un vell transistor. Que quedi clar: no es tractava d'adoctrinament, sinó de formació i entreteniment. Aquesta setmana buscava una cançó que parlés de la pau —la necessito compartir—, i finalment he triat “*El derecho de vivir en paz*”, de Víctor Jara. Algú pot pensar que està desfasada i que pertany al passat —és cert, va néi-xer en temps de protestes contra la guerra del Vietnam—,

però, malauradament, avui encara continua tenint molt de sentit. És una peça immortal que reivindica la pau i la solidaritat, i que al llarg dels anys ha estat reinterpretada per molts artistes per denunciar tota mena d'injustícies. Víctor Jara va escriure “*El derecho de vivir en paz*” l'any 1969

Víctor Jara

mentre participava en el muntatge de *Viet Rock*, una obra de la dramaturga nord-americana Megan Terry que denunciava la guerra del Vietnam. Aquesta experiència va impactar profundament Jara i el va inspirar per compondre una cançó dedicada a *Ho Chi Minh*, líder de la resistència vietnamita, que va esdevenir un himne antibel·licista i solidari amb els pobles oprimits. Musicalment, va marcar un abans i un després dins de la Nova Cançó Xilena, gràcies a la col·laboració innovadora amb el grup *Los Blops*, una de les bandes pioneres del rock xilè. La seva participació va ser clau per dotar la peça d'una sonori-

tat diferent, amb l'ús de guitarres elèctriques, baix i bateria, que trencava amb l'estil més tradicional del moviment folk. Aquesta fusió entre el compromís social i polític de la Nova Cançó Xilena i l'energia del rock va donar lloc a una obra única, emocionalment potent i d'una gran força expressiva. En un panorama global marcat per l'avenç de l'extrema dreta, les lliçons que ens deixa l'assassinat de Víctor Jara a mans dels militars xilens l'any 1973 són més vigents que mai.

■ ■ ■

instal art

■ Disseny, fabricació i
■ muntatge de rètols.
■ Impressió digital,
■ vinils per a vehicles,
■ envans, mampares i
■ mobles d'oficina

☎ 977 76 62 89 / 619 22 66 20

📍 Pol. Ind. La Drecera C/ de l'Energia, 3
La Selva del Camp, 43470

✉ Instalart.laselva@gmail.com

🌐 www.instalart.es

📱 @instalart.laselva

MUSSART 25

Als afores del paradís.

■ *Mercè Mariné*

Directora Artística del Mussart.

Un piano al bell mig del bosc —negre, lluent—, espera pacient al públic que va arribant. Sembla trobar-s'hi bé entre arbres, heures, pedres i ocells.

La gent s'asseu a les cadires —ni massa a prop ni massa lluny— diu una veu coneguda.

Mirades, somriures, riures i abraçades: retrobaments.

El piano queda abraçat pel semicercle de gent.

Un home d'uns seixanta... vestit de negre, camina amb la mirada baixa. Pacient, concentrat.

Ara les mans al darrere, ara les mans als costats.

La mirada d'un blau transparent i un somriure molt familiar.

És el Sebastià Mariner. El noieta que a les tardes d'estiu, quan érem joves, escampava *addagios* i *allegrettos* pel carrer de la baixada: Mozarts amunt i Beethovens avall.

Caminava a les nits —àgil i silent—, fins al pont gran.

Presentació del MUSSART.

La Mercè presenta el Sebastià Mariner.

El Concert del Sebastià Mariner.

Assistents a l'acte.

La Coia Ballesté entrevista al Sebastià Mariner.

GARBUIX DUET (Albert Carbonell).

GARBUIX DUET (Albert Galcerà).

Exposició de les quatre obres inspirades en el tema del MUSSART

Quasi com ara. Com si no hagués passat el temps.
Aquell noieta que va aprendre a tocar les primeres notes amb la Maite, la seva cosina.
L'entrevista que li fa la Coia ens deixa sentir la seva veu.
Una veu suau, dolça, com aleshores.
Puja els esglaons de la tarima, les mans a les tecles. I...
El temps no ha passat, el temps no passa.
Com si fóssim al darrer estiu que vas venir a Vilaplana!
Com si t'escoltéssim sota el balcó de la tia Sibina!
Albéniz i Granados i... els aplaudiments d'un públic commocionat per l'entrega i la genialitat d'un Mestre!
Et rebo al peu de les escales i t'abraço.
Commoguts. Emocionats. Admirats. Perplexos.
T'aplaudim. T'aplaudim i t'ovacionem.
Quin privilegi!

Gràcies, Sebastià!

Feia deu anys que no tocaves a Vilaplana.
Esperarem els anys que calgui per tornar-te a escoltar!

Gràcies, Coia. Hi ets sempre.

Un violinista l'Albert Carbonell i un pianista l'Albert Galcerà: GarbuiX Duet.
Interpreten Frederic Mompou, Eduard Toldrà i Enric Morera, tres músics i compositors catalans.

L'Albert Carbonell ens situa en el temps, ens explica, reivindica i ens fa somriure.
Sonen les primeres notes: decidides, lleugeres.
El violí agut i precís va fins al fons de l'ànima i en fa vibrar cada racó.
Àgils els dits, les mans i els braços es fonen amb les cordes o amb l'ivori.
Músic i instrument comparteixen respiració.
Els ulls d'un i altre músic mostren l'alegria, el coratge, la tristesa i el propi dolor.
La música ens consola.
Professionalitat, generositat i entrega.
Magistral!

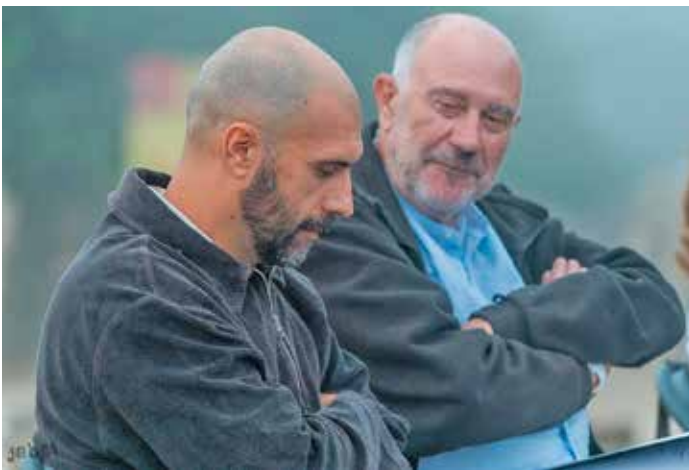
Moltes gràcies, Alberts!

Marxem del bosc, plens de música.
Una corrua de gent es desplaça lentament fins al poble.
Un escampall de colors i veus que comenten, que diuen, que parlen...
A l'església ens esperen els quadres de les pintores que s'han inspirat en els textos de Josep Ma Esquirol.
Quatre pintores exposen i expliquen amb un petit text què les ha inspirat.*

Gràcies, Anna, Dolça, Dolors i Nati!

El text escollit per aquesta edició és de Josep Ma Esquirol.
La dramàtúrgia neix de diversos fragments de tres obres seves: La Resistència Íntima, Humà més Humà i L'Escola de l'Ànima.
L'autor ens parla de la condició humana allunyant-se de l'abstracció, aproximant-se al concret, al quotidià. Entenedor i poètic el seu assaig és inspirador.
Filosofia de proximitat, entenedora i practicable.
El procés d'assajos amb els/les diferents lectors/res va ser molt gratificant.
Compartir el text, entendre'l, escoltar, parlar, llegir, reflexionar, parlar, escoltar, compartir... I aprendre les unes de les altres i els altres dels uns.
Cada assaig era un pas endavant. Una reafirmació del que havíem dit i més material per treballar.
I els textos anaven canviant.
Ara trec i ara poso. I més aviat poso que trec.
La generositat commou.
Lectors de 96 a 12 anys.
Barreja generacional. Diversitat.
"Mestres en gai saber" i aprenents de viure.
Persones que conformen la memòria del poble.
Savis pel que han viscut i àvids de continuar aprenent.

MUSSART 25

Joves, plens de somnis i desig i amb la vida pel davant.
Dotze cadires, dibuixen una lleu semicircumferència.
Una cadira de casa pels més adults, i una cadira plegable pels més joves.
Pare i filla, pare i fill, mare i filla... comparteixen text, assajos i emocions.
Pocs dies abans del Mussart en Josep Ma Esquirol va confirmar que vindria.
I avui, és assegut a primera fila, expectant.
La Neus Fernández i la Laura Dorna amb diversos instruments.
Sonen les primeres paraules:
"Es necessita poc per viure. Pa i cant", —diu en Pep Serres—. "De vegades silenciós, de vegades sota formes discretes imprevisibles, el cant -la paraula que vibra-, ens fa de sostre i de cel", —diu la Carme, la seva filla—. "Deixes anar una pedra a la boca d'un pou, passen uns instants i se sent un xop sec, revelador de com l'aigua del fons guardava silenci", —diu l'Elna i repeteix l'Abel—. "Hi ha gent humil a qui es dona la mà i ja se li entelen els ulls. Perquè mans i ulls són el rostre visible i invisible de l'ànima", —diu el Pep Magrané—. "Cal estar ben despert per no fer de l'art una forma subtil d'obliteració i encobriment", —diu el seu fill Pau—. "Cabdellar fills, ajuntar paraules, reunir persones, crear món. Tot això és poètica i costa". —Diu la Magda—. "Guardo en mi un sentiment de gratitud per la llum de persones que he conegut, que alimenta tots els meus combats". —Diu la Ma Teresa, la seva mare—. "Pensar i imaginar és sobretot una resistència al nihilisme." —Diu la Judit—. "Qui va al desert no és un desertor. Qui va al desert és, sobretot, un resistent". —Diu el Jofre—. "La casa és la concavitat de l'aixopluc. El teulat de la casa s'assembla a la figura de les mans juntes mirant avall". —Diu la Paula—. "Les paraules les hauríem de mantenir encara millor que les cases, que els pobles o els camins". —Diu la Dolors, la seva mare—. Entre les lectures de cada parella, la Neus i la Laura (Perkimba) cançó i música i una dansa amb les mans que convidava al públic també a ballar. "Cabdellar fills, ajuntar paraules, reunir persones..." L'Esquirol hi era present tant en la música com en la paraula. La professionalitat, la sensibilitat i el batec de la Neus i la Laura van embolcallar a lectors i lectores i públic. Acaba la Ma Teresa: "No ens han expulsat de cap paradís, sempre hem estat fora". I el Pep Serres: "...Al final del camí ens diran: ¿Has viscut? ¿Has estimat? I jo, sense dir res, obriré el meu cor ple de noms". Aplaudiments. Com un clam. Somriures. Alguna llàgrima. Lectores, lectors, músiques, dansaires i voluntàries... saludem i convidem el Josep Ma Esquirol a saludar, també. I també emocionat, saluda. Un regal tenir-lo entre nosaltres!

Recital de textos del filòsof Josep M Esquirol.

MUSSART 25

Percussió i dansa amb PERKIMPA.

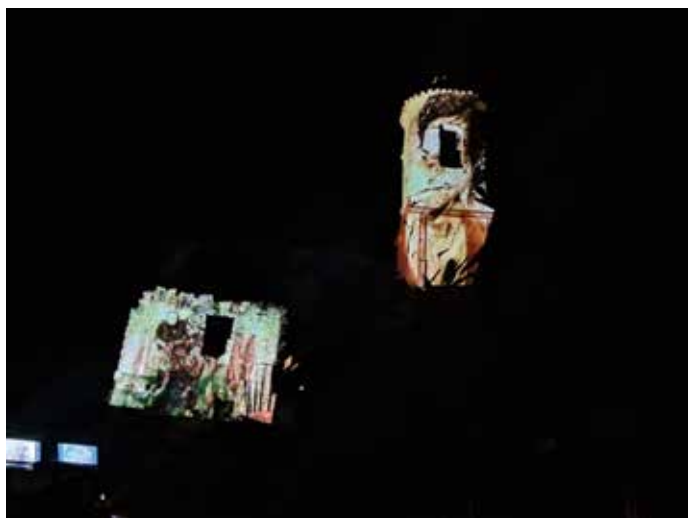
Salutació final del recital dels textos i de la dansa.

Gràcies a lectors i lectores per deixar-hi el cor! Pep Serres i Carme, Abel i Elna, Pau i Pep Magrané, Magda i Ma Teresa, Judit i Jofre, Dolors i Paula!!!!
Gràcies a la Neus i la Laura de Perkimba!
Gràcies a les ballarines voluntàries!
Gràcies a les voluntàries musicals!
Gràcies a les voluntàries i voluntaris del poble!!
Moltes gràcies!
Gràcies a tots els voluntaris i les voluntàries del camp de treball!
Gràcies al Jordi Sánchez per captar moments irrepetibles!!!
Gràcies a l'Ajuntament de Vilaplana per la confiança, per l'esforç i pel compromís!

MUSSART 25

Gràcies al Josep Maria Esquirol per venir, pel seu entusiasme i per fer-nos entendre que val la pena viure als afores del paradís!

Després del sopar tornem al poble.

La Mussara a les fosques.
Una peregrinació des del refugi.
Un reguitzell de llums (gràcies, Mireia!) ens facilita el camí.
Projectades a la paret de l'església, al campanar i a les runes es van projectant imatges.
Sentim veus que diuen cognoms: Juanpere, Magrané, Agustenc...
Gent quieta i gent transitant.
Espelmes que retallen els contorns de les parets.
Parlem i sorgeixen converses, records de gent que van viure al poble.
De la neu que cobria les finestres, del pou de gel...
Poètica pels que estan atents, diu l'Esquirol.
Una instal·lació de l'Arnau Huguet.
Projeccions i tot un treball de recerca de fotografies d'habitants de la Mussara!
Ell n'és descendent.

Gràcies, Arnau! Per la sensibilitat, per la recerca, per la il·lusió i per les hores de feina!

La gent van marxant.
Les imatges s'esborren del tot.
No se senten més cognoms.
Per uns instants...
La nit i el silenci...
Fins a l'any vinent!

**ASSOCIACIÓ
DE JUBILATS I
PENSIONISTES
DE VILAPLANA**

C. del Casal, 3

Títol de l'obra:

"Cardona Munté", dedicat al meu padrí Antònio.

Fa referència "al Llegat", el tema del Mussart d'enguany.

El text que he trobat que més afinitat té amb el que volia expressar és un fragment del llibre "Retorn a Tipasa" d'Albert Camus.

"Al mig de l'hivern vaig aprendre, finalment, que hi havia en mi un estiu invencible".

Guardo en mi un sentiment de gratitud per la llum de persones que he conegut, que alimenta tots els meus combats.

Record d'un lloc, d'un cel, però sobretot de persones estimades i admirades, que componen aquest "estiu invencible", capaç de persistir en totes les batalles, i que mai no deixarà que la foscor del món s'alci amb la victòria decisiva.

La meua explicació del quadre és el poema "Cardona Munté".

Estimar dos indrets,
perdurar els orígens, abraçar els canvis.
Fer front a una nova terra, un nou municipi.

Els ametllers donaren pas a l'olivera i
van crear noves arrels sense oblidar mai d'on venies.

Ens ho vas dir tot, ens ho vas donar tot,
i, sense saber-ho, en marxar, vas sembrar el teu llegat.

En aquell indret amb títol de Comte,
un fill de catorze anys emigrà,
i així, sense fer soroll, vas arrelar dues terres en una sola vida.

Anna Mateu

Títol de l'obra:

"El llegat"

Per fer aquest quadre m'he inspirat en el tema del Mussart, "El llegat".

He volgut representar el respecte i l'agraïment per tot el que he rebut i pel que voldria transmetre.

L'obra representa una corba de natura i cultura que embolcalla com un abrís.

Dolors Mestre

Títol de l'obra:

"No hi ha casa sense finestra"

Per fer aquest quadre m'he inspirat en l'escrit que diu: **"Necessitem finestres per ventilar, perquè hi entri el vent i l'oreig."**

Per la finestra no només entra l'aire, també el cel: l'aire del cel i el cel mateix".

L'autor és el filòsof Josep M Esquirol.

Dolça Huguet

Títol de l'obra:

"Pa i cant"

Per fer aquest quadre m'he inspirat en el text:

"Es necessita poc per viure. Pa i cant".

L'autor és el filòsof Josep M Esquirol.

El camp de blat representa el pa i els ocells, en forma de notes musicals, representen el cant.

Nati Toral

■■■

Alexis
PINTOR D'ESPAIS & MATERIALS

Carrer de Sant Isidre, 4 ★ 43380 VILAPLANA
Tel. 676 796 439 ★ simoalexis806@gmail.com

El Quim Albi, l'Anna Tudó, el Jaume Aymamí, l'Abel Aymamí, han pujat al Puigmal.

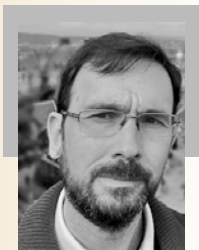
L'Abel, la Marina, l'Elna i el Pol, han portat *Lo Pedrís* al Mont Saint Michel – Normandia- França

L'Oriol, la Lourdes i la Tat, passejant *Lo Pedrís* per Bruges - Bèlgica

La Montserrat Foraster, la Montsant i la Mar Joanpere, a Würzburg, Alemanya

■ *Joan M. Rovira Rojals*

Definim el cinema com un art audiovisual. Ens expliquen històries d'amor impossibles, narracions èpiques o senzills relats del dia a dia. I aquests es desenvolupen en grans paisatges, ciutats reals o imaginades, en luxoses mansions o cases modestes i, en moltes ocasions, decisions importants o fins i tot el clímax succeeix al voltant d'una taula plena de menjar o amb un cafè o una copa a la mà.

El menjar és un element quotidià en el cinema, molt més que l'excusa per una escena o un simple attrezzo secundari. Ja sigui un cafè solitari pres en un bar de carretera, un banquet opulent o un plat senzill compartit a casa, el menjar apareix constantment a la pantalla, i gairebé mai és innocent tot i que pugui passar desapercebut.

El cinema ha sabut convertir els àpats en molt més que simples moments narratius: un dinar pot revelar una relació familiar, l'inici o el final d'un amor, un plat pot evocar records d'infància, i un banquet pot servir per denunciar excessos socials o econòmics. Menjar és un acte universal i quotidià, i per això té una força simbòlica que connecta immediatament amb l'espectador.

Òbviament, no ometrem que hi ha una gran mancança: el sabor. Aquí

encara no hi ha arribat el cinema, però la manera de filmar el menjar —el color dels ingredients, la textura, els primers plans d'una cullera que remena, el so d'una carn que es cou— ens pot fer venir salivera, ens desperta sensacions sensorials i emocions, donant al menjar un paper narratiu i estètic fonamental. Posem exemples?

Menjar és la major part de les vegades un acte social, sigui amb família, amics o coneguts. Per això quan aquest acte es fa sol, un fet cada cop més habitual en la nostra hiperconnectada societat, el menjar reflecteix absències i silencis. **A *Lost in Translation* (2003)**, els personatges mengen sols en hotels i restaurants impersonals i així els àpats il·lustren la seva

solitud i la sensació de desconnexió. El menjar, lluny de ser un plaer compartit, accentua l'aïllament emocional.

Malgrat tot, hi ha una infinitat de matisos i un sopar en solitari ens pot permetre reflexionar, no sobre la nostra solitud, sinó de l'enyorança i el record d'un temps suposadament millor com a ***Ratatouille* (2007)**, una

d'aquelles meravelles que abans feia Pixar, on el crític Anton Ego, tan dur i distant, retroba la seva infantesa gràcies a un plat senzill. El menjar funciona aquí com una clau emocional capaç de trencar cuirasses i retornar la tendresa, amb uns records que ens acompanyen més que qualsevol acompanyant.

En companyia, un dels exemples més clars és ***El festí de Babette* (1987)**. La protagonista, una cuinera francesa exiliada en un petit poble danès auster i religiós, prepara un banquet exquisit per agrair l'hospitalitat rebuda. El menjar esdevé un regal que transcendeix el pla físic: allò que es posa a taula és amor, generositat i

pintura decorativa

**Alvar Juanpere
Olivé**

Sant Tomàs, 60 - Tel. 977 34 29 85 • 43201 REUS

Plaça de les Províncies, 1 • 43840 SALOU

C. Jaume I, 8 • 43380 VILAPLANA

Tel. mòbil **667 273 477**

alvarjuanpereolive@hotmail.com

**JOSEP MESTRE
SERRALLER**

**FERRO
ALUMINI
INOX**

Tels: 977 76 82 68 - 670 45 59 04

reconciliació. Cada plat és una invitació a obrir-se a la vida i a l'altre.

A l'altre costat trobaríem **The Menu (2022)** on els plats servits pel

xef no són per nodrir ni delectar, sinó per castigar. Cada recepta està carregada d'odi i retrets contra els comensals, convertint el menjar en un mitjà de revenda.

EXCAVACIONS I TRANSPORTS

MIRALLES

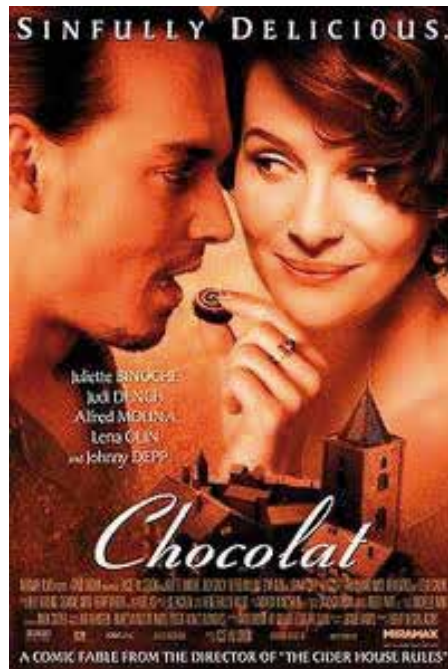
SALVADÓ - MARINÉ, S.L.

Horts d'en Serra
Partida la Boella, Polígon 6, n.130
Tels. 977 816 489 - 665 562 648
43365 - **ALFORJA**
mirallesalforja@salvadamarine.com

L'amor? No hi podia faltar. Segurament tenim gravada l'escena icònica dels espaguetis de **La Dama y el Vagabundo (1955)**, però més enllà dels múltiples exemples d'una taula on una parella manifesten sentiments, siguin d'amor

o d'odi, preferiria destacar **Chocolat (2000)**, on la protagonista obre una xocolateria en un petit poble francès marcat per la rigidesa moral i religiosa. La seva presència i els seus productes

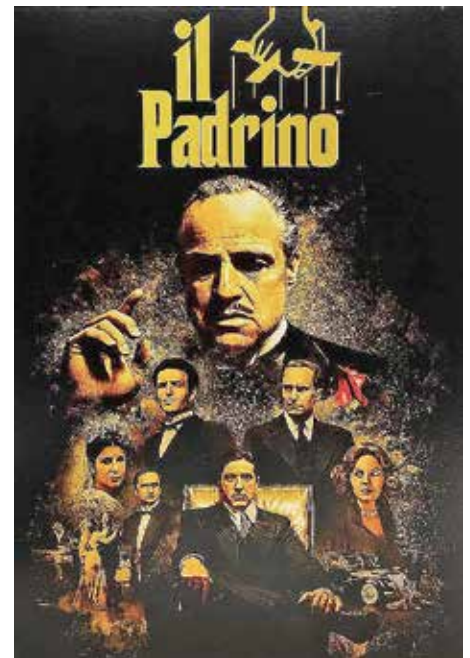
trenquen amb la rutina de privacions i autocontrol que imposa la comunitat.

Aquí, la xocolata és molt més que una llaminadura: és temptació, plaer i llibertat personal. Cada personatge que entra a la botiga i s'atreveix a tastar els dolços experimenta una transformació íntima. Per alguns és recuperar el desig, per altres és superar pors, i per a

d'altres, un gest de rebel·lia contra les normes establertes.

I acabem amb la família. On, sinó, és on es reuneix més sovint la família? Al voltant d'una taula, d'un banquet, d'una celebració de la vida... o de la mort. I no, no seré massa original i l'exemple que inclouré serà una pel·lícula que serveix gairebé per tot com és **El Padrino (1972)**. Segurament l'heu vista. Us hi heu fixat quantes escenes amb el menjar acompanyant?

El gran banquet de noces al voltant del qual s'estableixen relacions de poder; aquells sopars de negocis que poden acabar amb un cap de cavall al llit o segellant el destí del fill destinat a polític i finalment capo de la màfia, el Michael. Totes aquestes escenes són rodades amb molta cura per Coppola, mostrant molt més que uns individus endrapant. Dibuixa relacions, passions, odis, pors

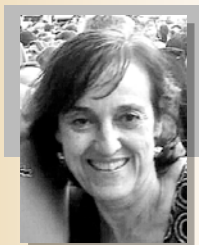

i moltes altres sensacions, totes elles al voltant de la taula.

S'acaba l'espai. Segur que teniu molts altres exemples al cap i és que aquest escenari tan habitual i comú ha donat i donarà molt de joc. Forma part del nostre dia a dia, d'un escenari conegut, amb el qual ens podem identificar fàcilment i permet entendre els personatges, els seus sentiments i les seves emocions per molt que tinguin vides extraordinàries perquè, en aquells moments, en aquell escenari, ens hi sentim participants. Podeu parlar-ne tot sopant, si us ve de gust.

■ ■ ■

TARONJADA i el XAVI BONET

■ *Isabel Olesti*

Hi ha un foto en blanc i negre que corre de fa temps per uns certs canals de gent de Reus. És un grup de joves - també hi ha criatures - drets o espaterrats a terra davant de dos plàtans desplomats. Hi ha tanta gent (més de cinquanta) que d'entrada sembla una taca grisa, una foto vella de principis dels 80, però si l'ampliem es defineix l'expressió de cossos i cares, que va més enllà d'una foto divertida d'un grup d'amics. Allò és un esclat festiu de vida i llibertat. Gent de tota mena, molt diferent: músics, mestres, estudiants o els que acabaven la carrera i arribaven de Barcelona... ¿Què hi feien tots barrejats? Per força hi havia d'haver un fil conductor. I aquest fil era Taronjada natural. Som al mas de Bofarull de la carretera de Tarragona, on viu i treballa el grup de cercavila Taronjada natural, és un dia de festa, ¿potser una calçotada? Però, de fet, la festa era cada dia.

Taronjada apareix l'any 1979, més o menys quan es votava el primer consistori de la flamant democràcia. Hi havia moltes coses per fer, però sobretot hi havia molta ànsia de llibertat, de llançar-se al carrer, de festa i provocació. Era com una ampolla massa temps tancada que amb la mort del dictador va explotar.

Inspirat pel grup Comediants, Xavi Bonet aglutina gent i desitjos: músics més que bons: saxos, trompeta i l'aparició de les gralles, percussió, dos gegants, uns quants cabuts. I ell que empenyia tot això i intentava donar-li forma dins del seu món de teatre de carrer.

La primera campanya "La Palma pel poble" la condueix Taronjada amb cercaviles plenes de reusencs que finalment aconseguixen que no es tiri a terra i que acabi sent un espai d'acció cultural pel poble. I aquí apareix també el col·lectiu Carrutxa, amb Salvador Palomar al davant, que amb papers ciclostilats empeny aquesta lluita de carrer que va fer història.

Cercavila reivindicativa

Teatre de carrer

Cal Còbit
CASA RURAL - VILAPLANA

Carrer Major, 30 - Tel. 693 058 936
info@calcobit.com - www.calcobit.com

SUBMINISTRAMENT DE PAPELERIA
MATERIAL D'OFICINA E INFORMÀTICA

CR4
Comercial Reus 4atre

C/ Cornudella del Montsant, 39
Pol. I. Agro Reus 43206 REUS
Telèfon 902 023 390 - 977 327 350 Fax 977 124 014
comandes@cr4.cat - www.cr4.cat

Calçotada a Mas Bofarull

Hi ha uns balcons que també van fer història. Eren d'un pis del carrer Major de Reus, a tocar de sant Pere, la primera seu de Taronjada. Una festa Major boja, amb domassos a la barana que eren llençols acabats de treure del llot, amb els seus adamascats particulars: una altra provocació. Aquell estiu, al carrer Major, podies trobar algú que picava la porta amb la motxilla a l'esquena buscant un forat on instal·lar-se perquè havia deixat la casa dels pares per unir-se al grup.

I d'aquí al Mas de Bofarull, rònc i meravellós. Amb el sostre foradat en algun racó i rates com conills que camaven per fora. Però es vivia com dins d'una bombolla, transgredint-ho tot. El grup avança perquè la gent demana la festa al carrer. Però també s'implica en els moviments que comencen a moure's, com la manifestació antinuclear a Tarragona, les festes populars... I moltes cercaviles per infinitat de pobles i ciutats, Madrid inclòs. Reus es belluga. Revetlles a la plaça del Castell, Carnivals, Castanyada, sant Joan, els castellers... Recuperar el carrer, la joia de viure i de sentir-nos vius. L'amor a flor de pell. Taronjada va revolucionar Reus, la va girar de cap per avall. I d'alguna manera també als que hi eren.

Fins que la festa es va acabar i tothom va trobar el seu lloc en un altre lloc. ¿Era el preu de fer-nos grans i centrar el cap, com ens deien a casa? No gaire. Taronjada portaria una estela de projectes, com la revista Pam i pipa, o el grup de cercavila El mas de la solfa, o la Banda sonora de Villa Maria.

Però el neguit del Xavi Bonet continuava. Va crear Pipò

i el seu caçapapallones - un espectacle molt íntim, va fer cursos a l'estranger... Després va anar per camins molt allunyats de Taronjada, perseguint una espiritualitat enrevessada, molt lluny de la que li donava el teatre de carrer. I va desaparèixer. Però va tornar. Després, la desmemòria ens l'ha pres. El

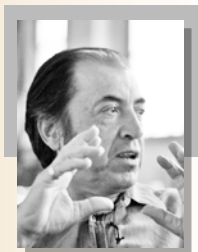
Amics Taronjada Natural

Xavi, d'ulls espurnejants i riure ample. Trapella, emotiu, fràgil, humil, delicat amb allò que estimava, molt somiador. Però sobretot un comediant.

Publicat el 31 de juliol a **Reusdigital.cat**

■ ■ ■

Adeu al Xavier Bonet Anguera

■ *Salvador Juanpere*

Al món, intermitentment, hi apareixen éssers fora de motlle. Éssers que semblen provinents de regions difoses de la poètica i que circularan pels marges d'allò que coneixem com l'ordinari de la vida. Éssers no destinats a ser famosos, ni a fer obres que canonitzarem en els rànquings de la història cultural. Viuran una vida discreta, indisciplinada i d'una singularitat que farà enrogir els estàndards d'un nostre món, on hi campa la competència, l'afany de poder, l'ansietat de l'èxit, el culte del jo, l'egoisme... De tant en tant el món, la vida, es permet fer aparèixer en escena individus tocats per la generositat, el proïsme, l'amor gratuït, l'entrega als altres. Seran en el món una peça desencaixada, a contracorrent, baldera, no assimilada a cap disciplina en concret, a cap activitat productiva, a cap culte al benefici, seran uns tasta-olletes de tot allò que sembla inútil i actuaran com uns guerrillers en contra d'allò que Nuccio Ordine va definir com "la barbàrie de l'útil".

*Autoretrat fet a San Diego, Califòrnia (exemplar únic).
Me la va regalar va quan arribar a Reus.*

Potser aquests éssers il·luminats per un raig imprecís de geni natural salven el món i ens venen a avisar d'allò essencial que hem perdut, abduïts com estem dins d'un sistema de vida de vertigen. Hi ha éssers que venen a satisfer un luxe del món: permetre's espècimens que no aspiren a cap guany material, a cap benefici, només al pur rendiment de la felicitat, generositat i misericòrdia cap als altres.

Aquest va ser el Xavier Bonet, que ha mort recentment a Reus. I a Reus va ser on va començar a desplegar ja de

ben jove el seu cabdal de neguit indisciplinat i generós cap als altres. Algú ja ho ha publicat aquests dies: artista, activista cultural, poeta, contista, clown, titellai-re, alumne de Joan Font, del Piccolo de Milà, de Jacques Lecoq... El primer record que tinc del Xavier -era quatre anys més jove que jo- és a la seva casa familiar del carrer del Vent de Reus, i ja em fascina la inquietud precoç d'aquell xiquet que anava per casa amb una Bíblia sota el braç. Molts anys més tard, aquella incipient curiositat per la transcendència el va dur a l'estudi i la immersió en les ensenyances hinduïstes de Parmahansa Yogananda. Me'n va regalar el llibre "Autobiografia de un yogui." Aquells anys va quedar enamorat - atrapat, diria jo- en aquell "Dharma" del desprendiment, de la vida senzilla i elevada.

Havíem conviscut un temps a Barcelona, al Carrer Salvà, 30, 3r, 4a en un pis d'estudiants on ell acollia sovint "sen-sesostres" que trobava pel barri i de qui s'apiadava. Havíem xerrat infinitament al meu estudi del Carrer del Carme, a Reus, ens havíem intercanviat múltiples cartes confessionals quan els dos ja havíem triat el camí de la vocació: jo cap a l'art, ell cap al seu retir espiritual en un convent hinduista a San Diego, a Califòrnia. Des de la meua immersió a les arts i les seves cuites, mai vaig acabar d'entendre aquesta decisió seva tan radical, tan allunyada del nostre context, del nostre món cultural i social. Ja m'ho va escriure en una ocasió: "Salvador, tu ja no em

VALFRES Pinturas
pinturas y papeles pintados

SISTEMA MULTICOLOR
Más de 5.000 colores
al instante

977 31 71 54
Av. de Falset, 171 (ctra. de Alcolea)
43206 **REUS** (Tarragona)

El Xavier amb el seu espectacle del "Teatret lluent".

El famós ninotet Pipo que fumava i el conte que el Xavier va escriure d'ell.

pots entendre, estic en un altre món...". Només podia desitjar-li felicitat i que hagués trobat el seu camí, el seu vertader sentit de la vida en aquest "altre món".

Va tornar a Reus fa uns anys afectat per l'Alzheimer i de mica en mica es va anar consumint aquell ésser lluminós i creatiu. La crueltat de la malaltia finalment l'ha matat als 68 anys, i ara, amics que havíem estat d'aquells anys seus d'esplendor creativa, anem rescatant els vestigis que ens queden del seu fer, que són relíquies d'un amic enyorat i llunyà que va passar per la nostra vida i pel món amb el propòsit radical de fer només bones accions. El Pipo, aquell ninotet que fumava, ens assalta aquests dies com si fos la presència enjogassada d'un xiquet que no vol fer-se adult per seguir creient en la màgia d'un món on el Menjablanc santifica les festes de les famílies i els caçapapallones atrapen bombolles de sabó per fer-ne música. També ens acull la pista d'un "Teatret lluent" que sembla que ens faci "pessics" per veure si el que veiem d'aquest món d'ara confús i desmanegat, és un somni de meravelles o un malson de realitat. Un teatret imaginari tremoladís com un flam que amb músiques i nassos de paper maché reivindicava La Palma per al poble de Reus i feia saltar la gent de les cadires confontent el teatre amb la vida, les peripècies de l'art amb la realitat de cada dia. Ja ens ho va escenificar, tot això, amb els seus Jordi Balsells i companyia per allà el 85 a l'Auditori de la Fundació Miró quan hi dúiem les nostres filles els diumenges.

Contracultural, revulsiu, líder de mobilitzacions se n'ha dit d'ell, un artista inclassificable, d'una vehemència infinita que després de tot això es va sentir cridat a la vida meditativa. "La felicitat del propi cor per si sola no pot satisfer la de l'ànima, és necessari a la pròpia felicitat, la felicitat dels demés", propugnava el seu admirat logui Yogananda, un "autèntic poeta del més enllà". Tota la vida va practicar això, el Xavier, abans i després d'enclaustrar-se dins d'una estricta disciplina monacal. A base de servir els altres i meditar esperava any rere any il·luminar-se de comunió amb un déu que se li resistia. El 15 de gener del 90 des de Califòrnia m'escrivia: "Estic en procés de llavor i no és garantia que pugui granar. Hi poso esforç..."

Ara que se n'ha anat, espero que el seu esforç de purificació, de recerca de l'ésser profund que "resideix al nostre interior, l'únic que pot guiar-nos més enllà de la mort" com m'escrivia l'agost del 83, li hagi estat un passaport per entrar en la pau de l'Absolut que ell va perseguir. I que aquella promesa hinduista de la reencarnació faci d'ell de nou un altre ésser pur en aquest món, que bona falta ens fa.

Adeu, estimat Xavier.

Publicat al Diari de Tarragona el 6 d'agost de 2025

Salvat
SERRALLERIA, ALUMINI, INOX I PVC

Polígon Industrial Borges 1 - C.
de les comunicacions, parcel·la 15
LES BORGES DEL CAMP

☎ 977 817 438 ☎ 615 222 771 🌐 www.alusalvat.net

f serralleria i alumini salvat 📷 serralleria i alumini salvat

KÖMMERLING®
DISTRIBUIDORS OFICIALS

- ✓ Tot tipus de tancaments en alumini
- ✓ Automatismes per a portes metàl·liques
- ✓ Automatismes per a portes de garatge i persianes de la llar de la marca NICE i SOMFY
- ✓ Fusteria d'alumini K.Line i fusteria metàl·lica
- ✓ Treballs amb acer inoxidable
- ✓ Finestres d'alumini exterior i fusta interior
- ✓ Portes seccionals

Axel Baiget Morneres

Historiador i professor de secundària

ENSOPEGAR AMB LA HISTÒRIA

El projecte stolpersteine a Vilaplana

Com a conseqüència de la repressió franquista derivada de la mal anomenada Guerra civil, diversos vilaplanencs i vilaplanenques, juntament amb milers de catalans, van exiliar-se i van ser internats en camps de concentració a França. Una part d'aquests van restar a la zona ocupada pels alemanys durant la Segona Guerra Mundial i van ser víctimes de la repressió de la qual fugien. Un total de tres vilaplanencs van ser deportats als camps de concentració nazis. Tots tres van ser assassinats.

El poble de Vilaplana ha tingut des de fa ja molts anys una sensibilitat i voluntat de recordar i dignificar les víctimes vilaplanenques als camps de concentració nazis. Ja el 2005 es va inaugurar una placa commemorativa al cementiri de la població en record als tres veïns deportats a Mauthausen i assassinats a Gusen, essent de les primeres poblacions catalanes a tenir un reconeixement als deportats en l'espai públic. Una placa que mostrava l'interès que tenia la po-

Joan Llorens Tost.

Marcel·lí Estivill Robert.

blació a no oblidar aquells foscos anys i que es va convertir en la llavor de tot un seguit de recerques sobre els tres vilaplanencs assassinats. Aquest octubre de 2025, quan es compleixen els 90 anys de l'alliberament de Mauthausen, Vilaplana fa un pas més enllà i s'adhereix a un projecte artístic a nivell mundial de dignificació i visualització de les persones deportades a camps de concentració nazis: el projecte *Stolpersteine*, unes

llambordes que es col·loquen davant de les cases on van viure les persones deportades. Un pas més impulsat per l'Ajuntament de Vilaplana i gestionat per "Memorial Democràtic".

El projecte *stolpersteine* neix d'una inquietud de l'artista alemany, Gunter Demnig. Ell va fer les primeres llambordes el 1996 a Berlín. El seu objectiu era relacionar art i memòria en record a les persones deportades residents al barri

627	Rodriguez Navarro	Francisco	20. 3.00	Canete la Real	3376	Landwirt
628	Rodriguez Omana	Alipio	12. 6.19	Tapia de la Riviera	4462	Berga.
629	Rodriguez Pons	Juan	14. 5.14	Vich	4031	Arbeiter
630	Rodriguez Rico	Felix	19. 5.17	Menasalvas	4035	Arbeiter
631	Rodriguez Trillo	Juan	17. 2.15	Corbeira	4033	Arbeiter
632	Rodriguez Velasquez	Mariano	4. 9.12	Madrid	3576	Landwirt
633	Rodriguez Villar	Luis	6. 4.08	Malpica	4154	Arbeiter
634	Roig Balsells	Vicente	4. 3.21	Vilaplana	3501	Friseur
635	Rojas Hernandez	Santiago	24. 6.13	Fuente de Cano	4034	Landwirt
636	Roldan Carrasco	Bernardo	7. 9.14	Fuente de Cantos	3208	Landwirt
637	Romani Abellon	Eduardo	16. 4.15	Muro	4030	Landwirt
638	Romansch Coll	Armandol	23. 4.06	Rosas	3528	Maurer
639	Rome	Ciril	8. 3.10	Godovor	4281	Elektriker
640	Romero Fabré	Francisco	2. 3.02	Agron	3504	Landwirt
641	Romeu Subirachs	Enilio	22.12.05	Tortosa	3529	Friseur
642	Roque Munt	Furtia	14. 7.05	Manlleu	3473	Mechaniker
643	Rosas Rodriguez	Manuel	22. 3.18	Alcoy	4152	Koch

Llistat dels deportats que entraran a Mauthausen el 25 de gener de 1941. Hi apareix Vicens Roig Balsells. Arxiu Arolsen.

Les 3 stolpersteine de Vilaplana.

de Kreuzberg. A partir d'aquest primer homenatge, les peticions de llambordes es van anar estenent per tots els països del món. Amb cada stolpersteine (en alemany, pedres per ensopegar), l'artista pretén aturar els vianants i interpel·lar-los per tal de fer memòria sobre aquella persona en concret. D'aquesta manera, es manté viva la memòria de

les persones de tots els col·lectius deportats a camps de concentració nazis. Cada llamborda és única i precisament es realitza de manera especial a mà, com a gest de respecte i humanitat que vol contrastar amb l'exterminació industrialitzada dels nazis.

A partir de l'octubre, si passegem pels carrers de Vilaplana podrem trobar 3 stolpersteine, llambordes quadrades de 10 cm x 10 cm fetes de formigó i cobertes d'una fulla de llautó, on hi veurem gravades les dades de les tres persones deportades.

Caminant pel carrer Jacint Verdaguer ensopegarem amb la llamborda de **Vicens Roig Balsells**, vilaplanenc nascut el 1921 que es va exiliar a causa de la seva implicació a la guerra. El 25 de gener de 1941 entrarà a Mauthausen i el 8 d'octubre de 1942 serà assassinat a Gusen.

Passejant pel carrer Àngel Guimerà farem memòria de qui va ser **Joan Llorens Tost**, vilaplanenc nascut el 1903. Va ser pagès i contrabaixista. Amb l'esclat de la guerra s'implica a Vilaplana formant part de l'ajuntament on va exercir com a regidor d'agricultura

MEMÒRIA HISTÒRICA

i alcalde accidental. Quan és cridada la seva lleva, servirà de soldat al bàndol republicà i amb la victòria franquista s'exiliarà a França. El 9 d'agost serà deportat a Mauthausen i el 22 de juliol de 1941 serà assassinat a Gusen.

Tot anant pel carrer Doctor Fleming dignificarem la persona de **Marcel·lí Estivill Robert**. Ell va néixer el 1901 a Arbolí. El 1915, la família es trasllada a Vilaplana. El 5 de gener de 1939 Marcel·lí és cridat a lleves, però degut a una malaltia no anirà al front sinó que es dedicarà a tallar fusta per fer culates de fusells. A causa d'aquesta implicació a la guerra, s'exiliarà a França. El 8 de setembre de 1940 serà deportat a Mauthausen i el 12 de setembre de 1941, l'assassinaran a Gusen.

Amb les llambordes, retorna la memòria d'aquests tres vilaplanencs d'un exili que mai s'hagués hagut de produir. Amb les llambordes, recordarem la repressió, l'exili i la deportació que va patir una generació compromesa amb la llibertat i la justícia.

■ ■ ■

EL PULSÒMETRE

La Redacció

La neteja del Bosc de l'Olla

Les ventades dels darrers anys van fer caure branques i pins, que van quedar escampats per la zona. A finals d'estiu, amb un Pla Ocupacional del Consell Comarcal, s'hi ha fet una bona intervenció de neteja del brancatge i del sotabosc a gairebé tot l'espai.

PUJA

BAIXA

La collita d'avellanes

Enguany, la collita, ha estat un desastre sense precedents. N'hi ha hagut molt poques i si n'hi havia alguna de comestible, se les han menjat els senglars.

■ ■ ■

El Camp de Treball

Aquest estiu, i per sisè any consecutiu, Vilaplana ha acollit un Camp de Treball de joves, organitzat per la Generalitat de Catalunya i gestionat per la Cooperativa de Lleure Quàlia, especialitzada en l'àmbit del lleure i l'educació.

El Camp de treball ha tingut lloc la quinzena del 20 de juliol al 3 d'agost. Hi han pres part 12 joves, 8 noies i 4 nois, de 14 a 17 anys, acompanyats de 2 monitors, l'Angie i el Cristian. El grup s'ha allotjat a les instal·lacions municipals de l'Edifici de la Caixa Rural.

Enguany s'ha actuat a l'espai de la Font de la Vila, amb coordinació amb dues Associacions del poble: Recuperem el Patrimoni i Mussagats.

La primera setmana els joves van derruir elements en desús dels voltants de la Font, van treure les llambordes existents i van desbrossar l'espai, coordinats per membres de "Recuperem el Patrimoni".

A la segona setmana, van destinar el primer dia a la Font i els tres dies següents a fabricar casetes pels gats ferals, activitat coordinada per membres de "Mussagats".

Divendres van pujar a la Mussara caminant, amb la intenció de fer bivac, però amb les obres del refugi i amb la previsió de la baixada de temperatura, van decidir pernoctar al Refugi de Mont-

El dia del Mussart, el dissabte 2 d'agost, van col·laborar controlant les entrades, posant les polseres i servint el sopar.

El grup es va mostrar actiu i col·laborador. Valorem que van fer molt bona feina.

Recuperem el Patrimoni encara actualment les feines que no es van poder acabar, que són posar les llambordes de la placeta a tocar de la Font i la restauració de la cisterna, per a poder ensenyar l'espai a tothom en un futur pròxim.

Estiu solidari, a Vilaplana

*Magda
Montlleó Llauredó,*

Regidora de Benestar i Família

*Marc
Mestre Cavallé*

Regidor de Sanitat

Lliga contra el Càncer (agost de 2025)

El dia 3 d'agost, a la tarda, vam fer la sessió d'**Aquagym familiar**. Va anar a càrrec de la monitora Ingrid Braña, que hi col·labora cada any desinteressadament. Hi van participar 31 famílies, amb un total de 48 persones.

El dissabte, 9 d'agost, hi va haver la **Paradeta** a la vorera del Casal, tant al matí com a la tarda, amb marxandatge de la Lliga.

La Paradeta va estar molt animada durant tot el dia.

Resum de la recaptació:

• Aquagym familiar	243,00 €
• Marxandatge	201,00 €
• Donatius	117,00 €
• Loteria (75 butlletes)	225,00 €
TOTAL	786,00 €.

Donació de Sang (30 de juliol de 2025)

La Campanya de **Donació de sang d'estiu** es va fer a la Sala d'Actes de la Riba, de 5 a 9 de la tarda.

Aquesta vegada es van fer efectives 34 donacions, hi va haver 4 oferiments i es van enregistrar dos nous donants.

Campanya Posa't la gorra 2025 (maig de 2025)

Enguany, en la Campanya **Posa't la Gorra** (Càncer infantil), es van recollir **367,00 €** (de la venda de gorres, **232,00 €** i del marxandatge, **135,00 €**).

Vilaplana, moltes gràcies per la solidaritat i per la col·laboració!

**AUTOESCOLA
LA SELVA**

LA TEVA AUTOESCOLA AL COSTAT DE CASA

📍 Av. Puig i Ferrer, 29 - Baixos
43470 - LA SELVA DEL CAMP (Tarragona)
☎ 977 844 154
✉ aelaselva@gmail.com

**REALE
ASSEGURANCES**

Agència Reale Selva del Camp

📍 Av. Puig i Ferrer, 29 - Baixos
43470 - LA SELVA DEL CAMP (Tarragona)
☎ 977 844 154 // 630 655 077
✉ arselvadelcamp@reale.es

20è Aplec de Sardanes a la Mussara... a Vilaplana!

Magda Montlleó Llauredó,

Regidora de Benestar Social i Gent Gran

Àlvar Fortuny Miró

Regidor de Cultura

El 20è Aplec de Sardanes a la Mussara va tenir lloc el 13 de juliol, segon diumenge del mes. Inicialment, es preveia que les obres de renovació del Refugi estiguessin acabades a finals de juny, però davant de l'endarreriment dels treballs i de la impossibilitat d'adaptar l'espai a temps, vam comunicar que l'Aplec es traslladava a Vilaplana, a la plaça de la Riba.

Aquest canvi de lloc va comportar diverses modificacions de l'acte. Per exemple, no es va celebrar la Missa ni les visites culturals, i el dinar va ser organitzat per l'Ajuntament.

La ballada matinal es va realitzar a la plaça de la Riba, on vam instal·lar tendals per protegir del sol intens a la cobla, als balladors, a la paradeta i a la barra de begudes. Com cada any, vam comptar amb la Cobla Reus Jove, que va amenitzar la ballada amb el seu fantàstic so.

Després de la primera part de l'Aplec, abans del dinar, es va organitzar el vermut popular. A continuació, més de setanta persones vam gaudir d'un dinar a la sala polivalent, situada sota la plaça, on ens vam poder refugiar de la calor gràcies a la climatització de l'espai.

Instal·lacions UF

- Electricitat, Gas, Aigua.
- Calefacció i Aire condicionat.
- Aprofitament d'aigües grises i pluvials.
- Energia solar fotovoltaica per usos agrícoles.

<http://www.usuaris.tinet.org/ijfega/inici>

Jordi Fernández Llorens
instaljf@tinnet.cat
Tel. 620 272 212

VIALMA SAT

Esclofolladora d'avellanes

Jaume Salvat Salvat
C. Major, 14
43380 VILAPLANA
Tel. 977 81 50 13
salsa@maptel.es

AJUNTAMENT

El menú va consistir en amanida, fideuà, sinnedria i cafès. La fideuà, elaborada pels membres del Casal, va ser un autèntic èxit.

L'Aplec va destacar, com sempre, per l'excel·lent ambient que es va respirar, però en aquesta edició es va notar un augment considerable en el nombre de participants, especialment entre aquells que habitualment no poden desplaçar-se fins a la Mussara.

A la tarda, la ballada es va traslladar a la plaça de la Vila, la causa del fort sol que queia a la plaça de la Riba. Aquest canvi, tot i no estar previst, va ser ben rebut, ja que la plaça de la Vila va oferir ombra i un ambient més refrescant per a balladors i espectadors.

Abans de finalitzar, vam realitzar la

tradicional rifa del pernil ibèric. Aquest any, a més a més, es va assolir un rècord en el nombre de tires venudes, contribuint a crear un ambient més animat i participatiu. Confiam que es pugui continuar celebrant molts anys més, per

mantenir viva la tradició i l'esperit de la Sardana.

Enguany, però, l'esdeveniment va quedar profundament marcat per la pèrdua de Robert Miralles i Gutiérrez, que ens va deixar el dia 14 de juliol, tan sols un dia després de la celebració, a l'edat de 94 anys. Robert va ser una figura destacada en la cultura local i un pioner en l'ensenyament del català als anys seixanta. A més, va ser un gran sardanista que va participar en molts aplecs, inclòs l'Aplec de la Mussara, fins que la seva salut li ho va permetre. La seva absència ens deixa un buit, però el seu llegat continuarà viu en la memòria de tots aquells que el van conèixer i admirar.

L'esperver

Restaurant

C. de l'Era 14 - VILAPLANA

Tel. 977 815 223 - 655 834 157

www.esparver.com

f /EsparverRestaurant

GAUDÍ

Centre de Reconeixements
Màdics - Psicotècnics

Permisos de conduir i armes

Certificats mèdics d'aptitud esportiva

Certificats mèdics oficials

Passeig Sunyer 18 Baixos

43202 REUS

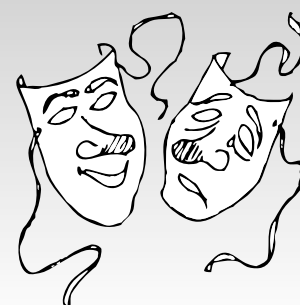
Telèfons 977 11 54 11

977 75 66 57

www.centresmedicsbonet.com

reus@centresmedicsbonet.com

Tramitació gratuïta de la renovació del permís de conduir

Sopar Popular d'Estiu

■ Grup de Jovens de Vilaplana

Dissabte, 16 d'agost, vam celebrar el sopar d'estiu, tradicionalment conegut com el sopar de final d'estiu. Aquest any la diferència ha sigut que vam canviar la data, de l'últim cap de setmana d'agost a mitjans d'agost. Possiblement, això ha fet que algunes persones que estiuessen al poble hi poguessin assistir, i vam arribar a ser un total d'unes 250 persones.

Es va començar sopant el tradicional menú de cada any: coca en recapte, pollastre a l'ast i gelat. Els joves vam repartir els plats per les taules, assegurant-nos que tothom tingués el seu plat i estigués a gust. En la transició del sopar al bingo vam repartir mistela i mimoses per fer una mica de sobretaula.

Després es va seguir amb l'esperat bingo musical, on petits i grans s'ajun-

ten per endevinar la cançó que sona. Les cançons van ser de diferents estils musicals i èpoques perquè tothom en pogués ballar alguna. L'ambient s'anava animant: gent que cantava, que ballava o fins i tot algú per damunt de la taula! Es van cantar dues línies i dos bingos que es van fer esperar.

Es va acabar amb una festa amb música per a totes les edats. Van sonar èxits dels anys seixanta, setanta, vuitanta i noranta, i també una repassada per hits dels anys 2000 i temes actuals. Una bona colla de gent es va quedar a ballar fins al final.

Personalment, des del grup de joves, ens agrada molt aquest sopar: celebrar que s'acaba l'estiu, un poble unit gaudint... L'ambient que s'hi forma és especial. Esperem que estiguéssiu a

gust i, com sempre, acceptem crítiques constructives per continuar millorant i cada any fer-ho millor.

Gràcies a tots per ser-hi un cop més. Fins a l'agost vinent!

La Festa Hawaiana

La Festa Hawaiana és una nova celebració que s'ha incorporat als esdeveniments de cada estiu de Vilaplana. Enguany ha sigut la tercera edició i ha comptat per segon cop amb els DJs Bonkers.

El dissabte 12 de juliol la Planeta es va convertir en una illa tropical. Aquesta festa temàtica dona molt de joc per la decoració, la vestimenta i la beguda especial de recepta secreta: el Tropical Mix.

Va ser un any difícil perquè, com a vegades passa, hi ha fets externs que condicionen l'acte i fins a l'últim moment no et deixen decidir si es podrà celebrar. Poques hores abans de la festa vam rebre als telèfons mòbils una alerta de fortes pluges torrencials. Per sort, però, es va desactivar a temps per poder fer la festa.

Ens agrada pensar que aquesta festa ha vingut per quedar-se, i per convertir-se en una tradició estiuenca esperada pels vilaplanencs i altres pobles veïns

que també hi vulguin fer cap.

Teníem dos-cents collarets hawaïans per repartir i es van acabar tots, una manera de tindre present quantes persones hi han vingut aproximadament.

Durant la nit, els DJs van tirar inflables hawaïans al públic, que intentaven agafar-los a l'aire abans que els altres els hi prenguessin.

Si l'estiu que ve no sabeu si vindre, no us ho penseu dos cops i veniu a ballar!

Cultius Mediterranis
Agricultura ecològica i paisatgisme

"Sostenibilitat respectuosa amb l'entorn i el medi."

ORIGEN VILAPLANA

602 43 72 57
www.cultiusmediterranis.cat
info@cultiusmediterranis.cat

Venda de proximitat

Cultius Lliures, Avellanones Felices.

Camí de Formiga al cinema de Cal Ritu

El passat divendres 25 de juliol, Vilaplana va viure una vetllada inoblidable al mític cinema de Cal Ritu, un espai carregat d'història que va obrir les seves portes per acollir una nova edició del Camí de formiga, el cicle que vol mantenir viva la cultura arrelada i de Km0.

Des de l'entrada, el públic ja compartia records amb les persones que anava trobant, com si les parets del vell cinema haguessin despertat de cop una memòria col·lectiva. I és que l'ambient que es va respirar tota la nit va ser màgic i emotiu, ple d'art, sentiment i complicitat.

La vetllada va començar amb el vídeo poema L'ètica de la flora, de Mei Salvat, Francesc Garrido i Àlvar Fortuny, que va obrir el vespre amb sensibilitat i reflexió sobre la natura que ens envolta. Tot seguit, el torn va ser per a Jaume Salvat, fill del cinema de Cal Ritu, que va omplir d'història i emoció l'espai. Amb les seves paraules, va fer reviu el mític cinema del poble, recordant la història de la seva família i l'empenta del seu pare per portar el món fins a Vilaplana a través del setè art. El seu relat va encendre molts records entre el públic, que escoltava entusiasmat i evocava experiències viscudes dins d'aquell espai.

El concert Temes que ens agraden, de Sons de casa, va ser un moment especialment familiar i proper. Jordi Gené i els seus fills van obrir les portes de la quotidianitat de casa seva i la van compartir amb tothom a través de ritmes molt contemporanis que van connectar amb el públic d'una manera fresca i espontània.

Tot seguit, la lectura dramatitzada d'Incendis, a càrrec de Soraya Àvila i Aida Pitarch, va estremir el públic recordant l'horror de les guerres i de la violència, posant veu i emoció a una història universal i colpidora.

OCTUBRE 2025

L'Ètica de la flora.

El cinema de cal Ritu.

Fragment d'Incendis.

Temes de Sons de Casa.

Alejandro i Balma.

El tast de vins dels cellers Atavus i Clos Figueras va afegir un toc de proximitat i complicitat, maridant a la perfecció amb l'experiència cultural. La cloenda va ser un autèntic regal, el concert Cançons al vent d'Alejandro i Balma, que van commemorar els 60 anys de la nostra cançó amb un recital ple de sensibilitat, compromís i bellesa.

Des de Camí de formiga volem agrair de tot cor a Cal Ritu per haver-nos obert les portes i preparar l'espai amb tant de detall, a l'Ajuntament de Vilaplana pel seu suport constant, a tots els artistes participants per regalar-nos la seva creativitat i sensibilitat, i sobretot a totes les persones assistents, que amb els seus records i la seva presència van omplir el vespre de màgia i de memòria compartida.

Èxit de participació al sopar del Barri del Mig

Comissió de Festes del Barri del Mig

Més de 200 persones van sumar-se al sopar del Barri del Mig el passat 23 d'agost. Veïns de tot Vilaplana i també persones que passen l'estiu al poble van asseure's a les taules parades davant de l'Ajuntament, de l'església i en un tram del carrer Major i del carrer Sant Sebastià. La col·laboració i la feina dels veïns del Barri del Mig va fer realitat el menú del sopar, amb un còctel de gambes i pinya, truita de patates

amb assortiment de formatge i pernil i gelat de postres. Els mateixos veïns van engalanar el carrer i van parar les taules. La música del grup Mia&The Coco Nuts va animar la trobada després del sopar. Les versions de cançons d'ara i també de clàssics de la música popular van fer ballar els assistents del sopar del Barri del Mig.

Les Brases
de Ca l'Olla
restaurant
Passeig de la Mussara, 8 - 43380 VILAPLANA
lesbrasesdecalolla@gmail.com
F-Les Brases de ca l'Olla
Tels: 977 782 862 - 661 793 565

Dietètiques Cabré, C.B.
peso **forma**
ALIMENTS NATURALS I DE RÈGIM
HERBORISTERIA
CONSULTA NATURISTA
C/ dels Jurats, 19 - 43205 REUS
Tel. 977 31 52 55

FORN DE PA I PASTISSERIA
Llauradó
PA CUIT AMB LLENYA
Avgda Dr Vilaseca 10 Avgda Joaquim Mir 11
Tel. 31 54 52 Tel. 81 50 04
REUS L'ALEIXAR

Festa del Barri de Dalt

Un any més el Barri de dalt el dissabte 19 de juliol s'omplia d'alegria i de vida, els carrers es vestien de festa, tots estàvem preparats per retrobar-nos i acollir, amb els braços oberts, als veïns i veïnes dels altres barris de Vilaplana.

De bon matí ja es podia respirar la il·lusió, entre corredisses i rialles dels més petits que s'endinsaven en un divertit joc de pistes per aconseguir resoldre el misteri del "Llevtisopid", i amb el seu enginy i entusiasme descobrien que la resposta s'amagava en el nostre dipòsit vell (escrit al revés).

Dies abans, Vilaplana ja es vestia de colors i de gala amb els seus balcons i façanes engalanats pel concurs. Quina explosió de creativitat! Grans i petits demostraven que l'art i la imaginació formen part del batec del nostre poble.

Al vespre, el barri prenia un gust dolç amb el concurs de postres elaborades amb avellanes, quin espectacle de sabors! Pastissos, bombons, galetes i moltes altres delícies posaven ben difícil la decisió del jurat. El fruit humil de la nostra terra, en mans creatives es convertia en una autèntica joia gastronòmica.

A continuació amb Cal Bacanal podíem gaudir d'una exquisida cuina en directe. Bon menjar, bon humor i una taula compartida convidaven a la conversa, els riures i la bona companyia.

I per arrodonir la festa el duet Mel i mató ens ofería tot un espectacle amb les seves cançons a la carta.

Va ser una diada plena d'activitats, veïnatge i alegria, una diada d'aquelles que deixen bons records i reforcen els lligams entre tots nosaltres.

Visca Vilaplana! Visca les Festes de Barri! I visca el Barri de Dalt!

Comissió de Festes del Barri de Dalt

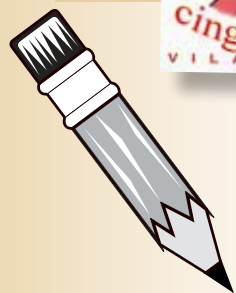

Solució al passatempo

25 anys! 2a part

1- SALVADOR JUANPERE	14- ROSA MUNTANYA
2- MIREIA FERRÉ	15- JORDI S. BENET
3- MARIONA QUADRADA	16- MARIONA JUANPERE
4- ESTER BORRÀS	17- ISABEL SALVAT
5- JORDI MATEU	18- LÍDIA LAFARGA
6- PEP CHAPARRO	19- JOSEP BOFARULL
7- DANIEL GONZÁLEZ	20- PAU SERRA
8- MAR JOANPERE	21- MARIA TERESA LLAURADÓ
9- NEUS SÁNCHEZ	22- ÀLEX MASDEU
10- JAUME FERRÉ	23- ALFRED MONTORO
11- JOAN SERRA	24- MONTSE ARGERICH
12- ALBA BORRÀS	25- MARIÀ ARBONÈS
13- JOAN ROVIRA	26- MUSSAGATS

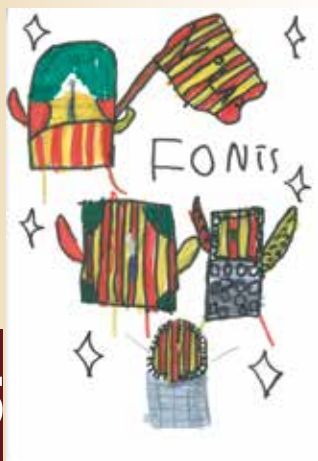

LA FRESA

Dibuixem LES FONTS

3r

■ BLAI

■ ETNA

■ LLUC

■ MARTÍ

4t

■ GUIM

■ INÉS

■ JORDÀ

■ MOHAMED

■ NUA

■ SAMUEL

■ ARLET

■ BERTA

5é

■ BRUNA

■ MONTSANT

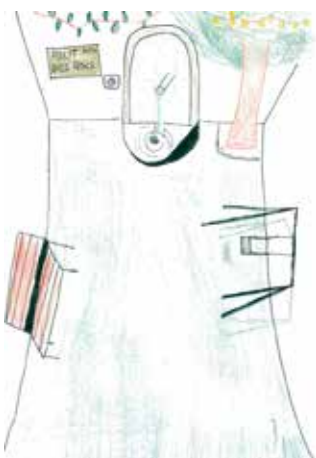
■ YU'A

■ ÀGER

■ JOFRE

■ JÚLIA

■ MAKSIM

■ ONA

■ ROC

■ TIAN

...

CALAPEIRONA
RESTAURANT

Carrer d'Àngel Guimerà, 1 - Telèfon 977 81 51 71
43380 VILAPLANA

C. Casal, 3 - 43380 **VILAPLANA** (Baix Camp)

Alfred Montoro

CESÀRIA Ve de la llei romana “lex caesarea” (del verb “caedere”, tallar) i descrivia la forma de treure un nadó del ventre de la mare quan aquesta acabava de morir, per poder enterar-los per separat i, en alguns casos, salvar la vida del nadó. Segons la llegenda Juli Cèsar va néixer així, i per això el van anomenar Cèsar (tal com explica Plini el Vell).

ELS TEMPLERS I LA MALEDICCIÓ DEL DIVENDRES TRETZE

L'Orde dels Pobres Cavallers de Crist i del Temple de Salomó també anomenat l'Orde del Temple va ser un dels més famosos ordes militars cristians de l'Edat Mitjana. Va ser fundat el 1118 per nou cavallers francesos liderats per Hugues de Payns després de la Primera Croada.

Aprovat oficialment per l'Església Catòlica el 1129, durant el Concili de Troyes, l'Orde del Temple va créixer ràpidament en membres, possessions i poder. No pagaven impostos ni havien de retre comptes a cap autoritat, excepte al Papa.

En 1177 van aconseguir una gran victòria a la batalla de Montgisard contra Saladí, 500 templers contra 20.000 homes de Saladí.

Van aconseguir grans èxits i fortuna. Però el rei de França Felip IV, el Bell, juntament amb el Papa Climent V, gelosos del poder dels templers, van decidir eliminar-los i van donar l'ordre d'atacar tots els centres templers el mateix dia perquè així no tinguessin possibilitats de reaccionar.

Això va succeir un **DIVENDRES 13** d'octubre de 1307, i per aquest motiu aquesta data és presagi de mals auguris.

CURIOSITATS

ORIGEN DE LA SALUTACIÓ MILITAR (aixecar el palmell de la mà a l'alçada del cap).

A l'edat Mitjana quan els cavallers tornaven al castell amb l'elm posat, se l'apujaven amb la mà perquè els poguessin reconèixer. Aquest gest d'apujar la visera és l'origen de la salutació militar actual.

I per acabar dues frases de dos il·lustres: Grouxo i Churchill.

-“SENYOR, JO SOC EXCEL·LENT RECORDANT CARES, PERÒ AMB VOSTÈ FARÉ UNA EXCEPCIÓ” **Groucho Marx**

-“L'ÈXIT ÉS LA CAPACITAT D'ANAR D'UN FRACÀS A UN ALTRE SENSE PERDRE L'ENTUSIASME” **Winston Churchill**

■ ■ ■

A veure si saps on és?

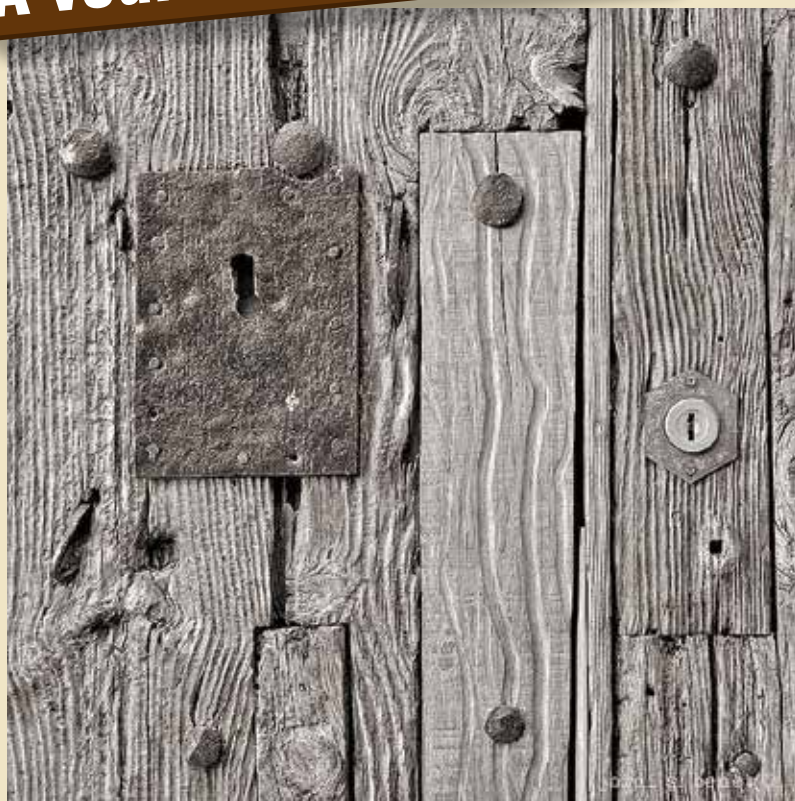

Foto de Jordi S. Benet

A **Lo Pedris** núm. 100, va sortir el pany de la porta del número 13 del carrer Major.

El vau reconèixer?

A **Lo Pedris**, núm. 101, tornem a posar el detall d'una altra porta del poble.

A veure si sabreu de quina porta es tracta i en quin carrer es troba.

Al poble, tenim elements especials, que tenen valor i història. És important que els reconeguem, que els valorem i que sapiguem on són.

■ *Maria
Teresa
Llauradó
Anguera*

Aperitius fets amb ingredients de temporada, bàsicament, i que es poden deixar llestos i no necessiten cap cocció posterior, sinó que estan preparats per servir.

“Salmorejo” de tomàquets i síndria

Ingredients

(per un litre, aproximat):

14 Tomàquets madurs (nets i si es vol sense pell, ni llavors, és opcional tot i que es perden molts nutrients).

2 grans d'all pelats.

2 llesques de pa fregit amb oli d'oliva.

1 bon tall de síndria, no cal dir que només la part vermella i sense llavors.

1-2 fulles d'alfàbrega fresca.

Sal, pebre (sense abusar, una cullerada de vinagre de poma i 6 cullerades d'oli).

Preparació:

La recepta és molt fàcil. Cal posar-ho en un bol gran, que tingui fondària i triturar-ho amb el braç elèctric o amb el robot elèctric que tinguem.

Es tracta de tastar-ho i rectificar, segons el nostre gust, l'ingredient que més ens agrada que hi predomini.

S'ha de servir ben fresc i es pot acompanyar de trossets de pernil, ou dur ratllat, un dau de síndria, ceba cruixent al gust...

APERITIUS, ENTRANTS O PEL “VERMUTILLO”

“Tartaleta”

de verdures del temps amb sardina fumada

Ingredients:

“Tartaletes” ja fetes o llesques petites de pa, torrades al forn.

Cebes, tomàquets i pebrots.

Sardina fumada (en aquest cas, comprada ja fumada).

Oli d'oliva, vinagre amb mel i sal (opcional).

Preparació:

Només cal tallar les verdures a daus molt petits, posar-los tots en un bol, amanir-los i posar-ne una cullerada a cada “tartaleta”. Hi afegim la sardina al damunt i podem acabar-ho amb una mica de cibulet, julivert o brot tendre.

“Gildes”

Aquí ja entra en joc la imaginació de cadascú.

Ingredients:

“Piparres”, olives, cogombrets, cebetes, daus de formatge, raïm, fuet, anxoves...

Les “piparres”, que són pebrots picants, es poden confitar a casa. Agafem un pot de vidre net, hi posem les piparres també netes ben apretadetes, després omplim el pot amb tres parts d'aigua, un polsim de sal, una cullerada de vinagre i un raig petit d'oli d'oliva.

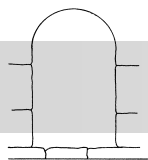
Preparació:

És qüestió de triar els ingredients que ens agradin més i anar-los posant, segons el nostre gust, en un palet més o menys llarg.

Aquests tres aperitius, tot i que són entretinguts a l'hora de fer la “mise en place”, és a dir, preparar els ingredients i els estris, no tenen cap dificultat al moment de l'elaboració.

I ja sabeu que per a qualsevol consulta o comentari llauradomaria-teresa@gmail.com o a instagram @mussarafood-mtllaurado

SUMARI

EDITORIAL	2
IN MEMORIAM ALBERT ARAGONÉS SALVAT	3 - 14
Record d'Albert Aragonés El verd Albert Aragonés i la discreció de la saviesa Albert Aragonés Salvat, orbs de tu Llicència per a matar Me cago en l'orba La mort secreta de les paraules Moltes gràcies, Albert! Absència, l'olor de les paraules Els quadravis dels gats de Mussagats	
MÚSICA	15
Maleïdes siguin les guerres	
MUSSART 25	16 - 21
Als afores del paradís / LO PEDRÍS PEL MÓN	
DE CINEMA	22 - 23
Tothom a taula	
OBITUARI DE XAVIER HUGUET ANGUERA	24 - 27
Taronjada i el Xavi Bonet Adeu al Xavier Bonet Anguera	
MEMÒRIA HISTÒRICA	28 - 29
Ensopegar amb la història / PULSÒMETRE	
AJUNTAMENT	30 - 33
Camp de Treball Estiu solidari Aplec de la Mussara - Vilaplana	
ACTIVITATS D'ESTIU	34 - 37
Sopar Popular d'Estiu Festa Hawaiana Sopar Barri del Mig Sopar Barri de Dalt	
LA FRESCA	38 - 39
Les Fonts	
CURIOSITATS / A VEURE SI SAPS ON ÉS?	40
LA CUINA DE CASA	41
Aperitius i entrants	
SUMARI / PASSATEMPS	42 - 43

PASSATEMPS

■ *F. Mariné Tost*

Al darrer passatemp va sortir molta gent que havia estat darrere de la revista aquests 25 anys. Però hem tingut també moltes persones que, sense formar part de la redacció, han col·laborat escrivint articles. Algunes ho han fet de manera puntual i d'altres han tingut una secció que s'ha mantingut durant un cert temps. A totes elles els volem agrair la seva col·laboració i avui en farem sortir unes quantes al passatemp. Segur que les coneixeu.

Us donem una petita pista i al costat de la graella hi teniu un anagrama (les mateixes lletres posades en diferent ordre) dels seus noms.

* * *

- 1- Pintor i escultor vilaplanenc que va fer la portada del número 3 i que sovint també ha publicat articles d'opinió a la revista.
- 2- Va publicar una sèrie d'articles sobre la Guerra Civil Espanyola en la mirada dels infants.
- 3- Cuinera reusenca que ens va fer una secció que es deia Històries per menjar.
- 4- Les seves interessants propostes a Rutes per caminar són una de les seccions que més temps s'han mantingut a *Lo Pedrís*.
- 5- Ens va explicar tota la història del Grup de Teatre de Vilaplana per capítols.
- 6- Ha donat consells i recomanacions per fer esport en la seva secció de Medicina esportiva.

- 7- Hem après moltes coses sobre arquitectura en els seus articles sobre Arquitectura eficient.
- 8- Ha fet les cròniques de tot el que ha passat en el Camí de formiga i també va fer una sèrie d'articles sobre el Col·lectiu Llibertari.
- 9- Moltes vegades ha publicat articles d'opinió, generalment sobre ecologia.
- 10- En el seu Racó de la meteorologia ens donava totes les dades de pluja de cada any a Vilaplana.
- 11- Ens ha explicat tots els detalls dels masos i les cases de la Mussara.
- 12- Ens ha donat molts consells sobre salut en la seva secció Salut natural.
- 13- A la seva secció De cinema hem après moltes coses sobre cine i gèneres cinematogràfics.
- 14- Ens ha explicat totes les virtuts i aplicacions de les plantes i herbes medicinals.
- 15- Ens ha reptat a trobar a cada número el detall d'una porta del poble a la secció A veure si saps on és?
- 16- Hem repassat amb ella moltes frases fetes i dites de Vilaplana.
- 17- A cada número aprofundeix en una paraula molt vilaplanenca a La mort secreta de les paraules.
- 18- A la seva secció Gent gran ens explica coses i ens dona consells sobre les persones de més edat.
- 19- Com a rector del poble ha fet articles sobre religió i fe cristiana.
- 20- Ens va explicar en una sèrie d'articles tots els detalls sobre els molins fariners de Vilaplana.
- 21- A la seva secció La cuina de casa ens explica receptes de cuina per a tots els gustos.
- 22- Ha fet molts articles sobre el patrimoni de Vilaplana (forns, fonts, marges...).
- 23- El darrer fitxatge de *Lo Pedrís* ens porta un munt de Curiositats a cada número.
- 24- En la secció Va de cine ens informa d'alguns festivals cinematogràfics i de les principals novetats de la temporada.
- 25- Col·labora a *Lo Pedrís* amb articles sobre música que són sempre molt interessants.
- 26- Aquesta associació vilaplanenca ens ha explicat moltes coses sobre els felins.

COSELVA®

— 1900 —

Antara®

qualitat i proximitat

**LA SELVA DEL CAMP - CASTELLVELL DEL CAMP
VILAPLANA**

Els moixons del terme

MALLERENGA EMPLOMALLADA

Mallerenga emplomallada (*Lophophanes cristatus*)

www.coselva.com

Foto: Josep M. Tuset

Amb el suport de la
Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

Amb la col·laboració de la
Diputació Tarragona

**AJUNTAMENT
DE VILAPLANA**